

nepriklausoma lietuva

SENIAUSIAS LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS KANADOJE

LE PLUS VIEUX JOURNAL LITUANIEN AU CANADA

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN CANADA

NR. 38 (1165), XXVIII METAI *** 1969 m. RUGSĖJO-SEPTEMBRE-SEPTEMBER mėn. 17 d. LITUANIE INDEPENDANTE *** INDEPENDENT LITHUANIA *** Postage paid at Lachine, P.Q.

SAVAITINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

Jau keletą kartų teko šioje vietoje trumpai pasisakyti apie dabartinės Quebeco provincijos vyriausybės dalinai impotentiškai išgverusią, dalinai kvaišai šovinistinę politiką. Žiūrintiems iš šalies tačiau vaizdas gali pasirodyti kreivokas ir neaiškus. Norėdami savo skaitytojus supažindinti daugiau kas darosi LA BELLE PROVINCE pastarosiomis dienomis, pasinaudojome šią savaitę įvykusių reiškių aprašymų Montrealio liūdnei garsėjančiame St. Leonard priemiestyje. Neramumų priežasties gilioji šaknis ieškotina prancūzų kanadiečių suprantamam rūpestyje išsaugoti prancūzų kalbą ir kultūrą. Jau kurį laiką pastebimai sumažėjęs gimimų skaičius (kuris savo laiku buvo didžiausias iš visų tautinių grupių) privertė prancūzus susidomėti kitomis vadinamomis etninėmis mažumomis, kurios savo vaikus siuntė beveik išimtinai į angliškąsias pradžios ir aukštąsias mokyklas. Išimtis tebuvo italai, kurie dėl kalbų giminingumo, beveik pusę savo vaikų nukreipdavo į prancūzų mokyklas. St. Leonard priemiestyje (šiaurės rytų Montrealyje) ypač italų gausu. Tačiau prasidėjusi separatistų veikla ir teroras privertė italus suabejoti, kad jų vaikai, temokėdami vieną prancūzų kalbą, galės gauti tarnybas Quebeco provincijoje ir nebus diskriminuojami. Tuo tarpu St. Leonard mokyklų komisija (kuri, pagal supelyjusį provincijos švietimo planą, yra beveik absoliutus karaliukas savo teritorijoje) 3 balsais prieš du (abu italų) priėmė praeitais metais nuostatą, kad visi naujųjų ateivių vaikai turi lankytis tik prancūziškąsias mokyklas. Angliškosioms mokykloms nebuvo suteiktos patalpos. Tada, tame priemiestyje gyvenęs Raymond Lemieux, baigęs architektūros mokslus, bet šiuo metu niekur nedirbąs, įsteigė organizaciją Ligue pour l'Intergration Scolaire, kurios tikslas padaryti prancūzų kalbą vienintele dėstomąją kalbą visose Quebeco provincijos mokyklose. Toji lyga, jos vadovs Lemieux lūpomis, pareiškė kovosiantį prieš visas angliškąsias mokyklas provincijoje. Ji rado, kaip galima buvo laukti, pritarėjų separatistų tarpe. Jos užmačias, taipgi, ko nei vienas protingas žmogus nelaukė, parėmė kontraversiškas švietimo ministras Jean Guy Cardinal. Tėvų komiteto pirmininkas St. Leonard priemiestyje Robert Beale, remiamas tėvų ir visos eilės organizacijų, pradėjo legalią kovą prieš šitokį įžulų Kanados piliečių tėvų prilevartavimą. Frontai būvė aiškūs. Praeitame

numeryje aprašėme italų fizinę intervenciją Lygos mitingo metu. Lemieux tuoj po muštynių pareiškė, kad Lyga organizuojanti demonstraciją, kurios maršrutas numatytas italų apgyventų italų gatvėmis. St. Leonard priemiestio savivaldybė tą parą uždraudė. Lemieux pareiškė, kad jis to draudimo nepaisys, nes Quebecas priklauso quebekiečiams. Trečiadienio vakarą (rugsėjo 10) St. Leonard priemiestį ėmė rinktis Lemieux šalininkai ir buvusio boksininko Chartrand smogikai (Chevaliers de Quebec). Prie jų prisidėjo kaip visuomet tokiais atvejais - gaujos paprastų chuliganų. St. Leonard keliolika policininkų prieš kelių tūkstančių minią pasirodė bejėgiai. Nedaug ką darė ir keli šimtai iškviestų provincijos policininkų (QPP), nes asarines dujas pradėjo šaudyti tik tada, kai jau šimtai krautuvų langų buvo išdaudyti ir sužeista keliasdešimt žmonių ir priemiestio burmistras perskaitė Riot Act, paskelbdamas apgulos stovį. Riaušės nusitęsė iki vidurnakčio ir buvo suimta apie trisdešimt demonstrantų. Pačiam Lygos vadui Lemieux iškelta byla, pagal kriminalinį aktą, už neteisėtą demonstracijąs organizavimą ir pasipriešinimą policijai. Visos išteriotos krautuvės priklausė italams arba žydams. Italų bendruomenė riaušėms buvo pasiruošusi, bet, anot vieno bendruomenės vyresniųjų, į muštynes įsivėlė tik nedidelis skaičius jaunuolių. Kiti italai buvę apsiginklavę šautuvais ir laukę tikrai įsakyimo, žygiuoti į gatves. Lengva įsivaizduoti kas tada būtų atsitikę. Betgi italai ir kitos mažumos (lenkai, vokiečiai ir kt.) įspėjo St. Leonard savivaldybes, jog panašiam vandalizmui pasikartojus, jie nelauksią ir, jei policija ir vėl nesugebės apsaugoti jų nuosavybių, apginsią savo namus ir savo krautuves bei restoranus patys. Po riaušių visi itakingieji anglų ir prancūzų laikraščiai pasmerkė Lemieux organizaciją ir provincijos vyriausybę. Reikalaujama, kad arogantiškas ir savo pareigų nesugebąs atlikti švietimo ministras Cardinal būtų tučtuojau pašalintas iš kabineto ir kad provincijos premjeras Jean Jacques Bertrand imtųsi žygių apsaugoti savo provincijos gyventojų pilietines teises. Ypačingai neefektingas pasirodė pats premjeras. Atrodo, kad jis rimtai bijo savo partijos šovinistinio sparno, vadovaujamo minėto Cardinal. Taigi, La Belle Province atsikūrė prieš rimtą dilemą - arba veikti skubiai ir ryžtingai, garantuojant visiems (taigi, ir naujiesiems ateiviams) suprantamą teisę mokytis savo

JEAN-GUY CARDINAL

Raymond Lemieux

vaikus ta kalba, kurią jie nori, arba, nevykdydami žodžių į vatą, kategoriškai pareikšti, kad ši provincija pasirenka separatistinę politiką. Suoliuko tarpe ir dviejų tvorų nėra. Ir vienu, ir kitu atveju mažumos ir vadinamos etninės grupės žinos, kur stovi. Kad panašūs įvykiai mažumų nepakreipia prancūzų kalbos ir kultūros (jei tokia čia iš viso egzistuoja) link labai aišku. Maniakų vadovaujama teroristų mažuma negali diktuoti vyriausybės linijos. Lazdom simpatijos darnėra niekas išgięs. Juo greičiau tai supras Quebeco prancūzai, tuo geriau.

Jean-Jacques Bertrand

Kitu atveju, už Quebeco provincijos degradavimą į siauraprotišką "nepriklausomą respubliką" bus atsakingi visi jos gyventojai, t. y. ir tie prancūzai kanadiečiai, kurie tokiems barbariškiems išsišokimams nepitaria. O tokių, pačių prancūzų tvirtinimu, esą bent 80 nuosimčių. Netolima ateitis įrodys kiek politiškai subrendusi yra ši, įpratusi būti nuolat už nosies vedžiojama, provincija.

Generolas Charles Foulkes, 66 metų amžiaus, buvęs Kanados kariuomenės generalinio štabo viršininku nuo 1945 metų iki 1960 metų, mirė šio mėnesio 12 dieną. Jis buvo pats jauniausias karininkas paskirtas tokioms atsakingoms pareigoms, nes 1945 metais buvo tik 42 metų amžiaus. Nuo 1951 metų jis buvo paskirtas generalinio štabo viršininku

komiteto pirmininku. Antrojo pasaulinio karo metu gen. Foulkes buvo divizijos vadu Italijos ir Olandijos frontuose. Jis dėstė Carleton universitete Ottawoj strategiją studentams - kadetams.

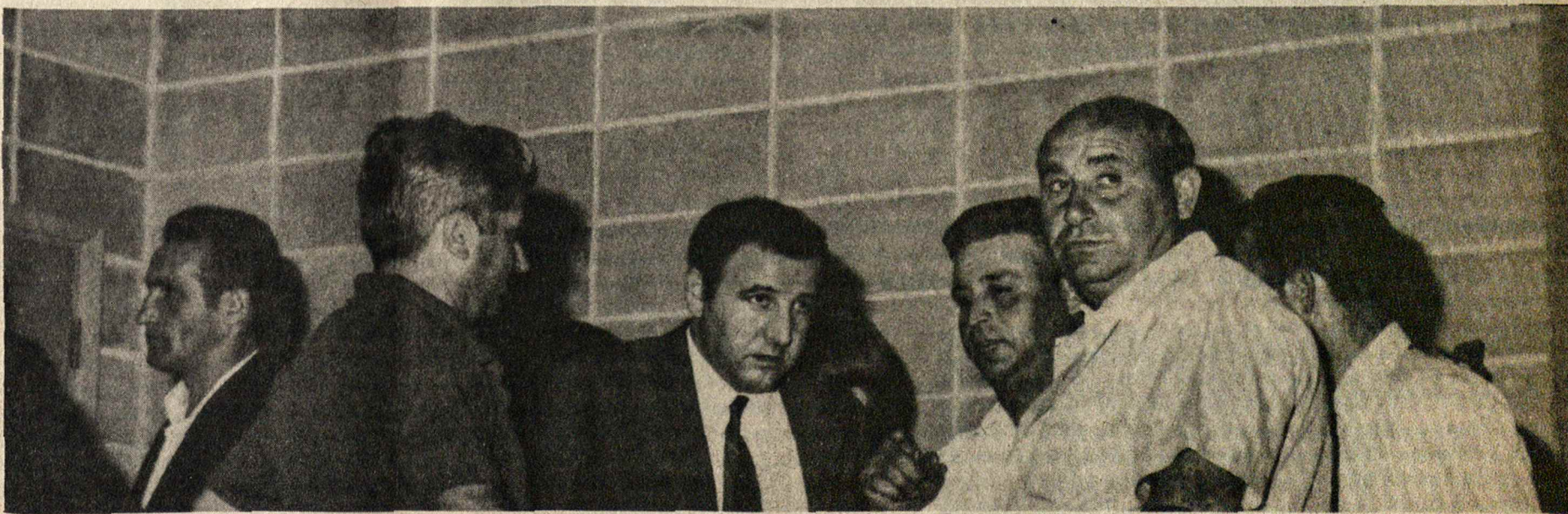
Kanados ministras pirmininkas Pierre Elliot Trudeau grįžo iš tris savaites užtruksių atostogų, kurias praleido jachta plaukiodamas Viduržemio jūroje. Ši kartą net landūs žurnalistai nesugebėjo nieko daugiau sužinoti, nors vienas jų su teleobjektivu įstengė nufotografuoti basą Trudeau ir jauną gražią merginą, kuri taip pat buvusi ministro pirmininko bendraketelė. Jachtos savininkė yra kanadietė milijonierė. Jachta pavadinta Adanac / skaitant atbulai - Canada /.

Israelio kariuomenės daliniai, persikėlė per Sueso kanalą, išveržė Egipto teritorijon ir ten per 10 valandų sunaikino visą eilę Egipto karininkų įrengimų. Per susirėmimus, Izraelio žiniomis, žuvė virė šimto egiptiečių karių. Tai buvo pats didžiausias ir rimčiausias karinis žygis nuo šešių dienų karo, įvykusio 1967 metais. Po kelių dienų įvykusiose oro kautynėse Israelio aviacija numušė septynis egiptiečių lėktuvus. Arabų šaltiniai abu incidentus vadina be galo išpūstais.

E. Burke Elbrick, JAV-ų ambasadorius Brazilijoje, išleisus laisvėn 15 komunistų, grąžintas savo ambasadon.

Paskutinėmis žiniomis, du pagrobimu įtariamieji asmenys buvo Brazilijos policijos suimti.

Miręs komunistinio šiaurės Vietnamo vadas Ho Chi Minh savo testamente prašo savo partiečių daryti viską, kad būtų sutaukyti Sovietų Sąjungos ir Kinijos rėžimai. Galimas dalykas, kad tarsi vykdydamas šį testamentą, visai netikėtai Sovietų Sąjungos premjeras Kosyginas nuskrido į Pekingą tartis su Chou En-lai, komunistinės Kinijos premjeru. Trumpas komunikatas po pasitarimų pranešė, kad abu premjerai "atvirai" išsiaiškino savo pozicijas. Pagal komunistinės diplomatijos žargoną tai reikštų, kad buvo mandagiai apskaliota. Vakarų spauda abejoja, kad šis susitikimas sumažins pasienio įtampą. Abejoja todėl, kad paskutinėmis žiniomis, Sovietų Sąjunga sutraukė į Kinijos pasienį ne tik savo karinius dalinius, bet ir savo patikimų Varšuvos pakto sąjungininkų. Lenkijos, Vengrijos, Bulgarijos ir Rytinės Vokietijos aviacijos daliniai, toms pat žiniomis, yra atsiradę sovietinėse bazėse centralinėje Azijoje. Pažymėtina, kad nepatikimų rumunų ir čekų aviacijos ten neįsileista. Lenkų aviacija esanti sovietų aerodromuose ties Taškentu, taigi apie 300 mylių nuo Sinkiang provincijos, kurioje sutelkta visa kiniečių branduolinių bombų gamyba ir bandymai.

St. Leonardo vykstančio dėl mokyklos triukšmo vaizdai. Viršuje viduryj stovi Nick Ciamarra su kuriuo TV reporteriai turėjo pasikalbėjimą. Jis yra itališko laikraščio "CITTADINO" redaktorius.

LIETUVIŠKOS ŠEŠTADIENINĖS MOKYKLOS LAUKIA MOKINIŲ

Lietuviškos šeštadieninės mokyklos pradeda mokslą. Mūsų spaudoje teko visiems skaityti apie paskaitas mokytojų suvažiavimų metu Dainavoje, prie Detroito ir šiaipsvarstymų bei apmąstymų išeivijos švietimo reikalais. Apie lietuviškąsias mokyklas diskutavo mūsų jaunimas įvairiose stovyklose bei suvažiavimuose ir, visai neseniai, Hamiltone per Lietuvų Dieną. Norint subendravardikinti tuos pasisakymus, galima būtų rasti kelias pagrindines mintis. Viena jų – šeštadieninės mokyklos turi atrasti būdų sudominti lietuviškąjį jaunimą. Kita – tos mokyklos turi pakviesti talkon kiek galima daugiau jaunų, čia pedagoginius mokslus baigusių, mokytojų. Dar kita reikia rimtai ir rūpestingai peržiūrėti visus naudojamus vadovėlius bei pratimų sąsiuvinius, kad mokomoji medžiaga būtų šviežesnė ir modernesnė. Prie šių būtų galima pridėti dar vieną – laikas įvairiose švietimo planavimo centrinėse institucijose priimti jaunų jėgų.

Nesileisdami į detales, norime tiksliai pastebėti, kad visa eilė mokyklų ir vadovėlių tebekepieja pelėsiais. Pastarajam "Draugo" kultūriname priede iškelta sveikų minčių apie lietuvių literatūros chrestomatijų peržiūrėjimą. Suprantama, kad chrestomatijos negali būti redaguojamos ir sudarinėjamos silpnai kvalifikuotų arba ir vi-

sai ne kvalifikuotų asmenų. Grafomanai tegali sudaryti grafomanišką knygą, o tokios mūsų jaunieji, suprantamai, kratosi. Jokių būdų nepateisinama, kai pratimų sąsiuvinuose arba vadovėliuose priversta gramatinių bei sintaksės klaidų.

Tačiau visa tai palikus nušalėje (apie tai reikės pasisakyti visai konkrečiai ir žymiai plačiau) šiandien kreipiamės į tėvus su vienu vienintėliu prašymu: atveskite savo vaikus į lietuvišką šeštadieninę mokyklą. Be mokinių jokia mokykla negalės egzistuoti. Be mokinių ir geriausi mokytojai bei vadovėliai nebus nieko verti. Tegul mūsų šeštadieninės mokyklos ir tėra tikros vargo mokyklos, jos vis dėlto mūsų vaikus sugebėjo, sugeba ir, jei mokinių bus, sugebės išmokyti mūsų prieraugli lietuvių kalbos. Reikalavimai iš mokytojų ir mokyklų pasišventimo, neužmirškime, kad mes patys taip pat turime kuo išsižadėti, mes patys turime tikėti tuo, ką savo jaunimui nuolat ir nuolat kartojame tautinių švenčių metu. Lietuviškasis švietimas nėra nei prabanga, nei atliekamų trupinių barstymas, bet mūsų benamio gyvenimo vienintelis tautinis ir žmogiškas įprasminimas. Kai su vaikais lietuviškai nebesusikalbėsime – nebebus prasmės ir mums patiems kalbėti apie lietuvių ir jos išlaikymą.

*** *** ***

IR GERAI, IR BLOGAI... (laiškai mums)

Šiuose laiškuose išreiškiamos mintys nebūtinai atstovauja redakcijos pažiūras ar nuomonę. Laiškai gali būti trumpinami. Anoniminiai pasisakymai nebus spausdinami.

Red.

REIKIA PAKELTI LIETUVIŲ TAUTOS PRIEAUGLĮ

Lietuvių tautos padėtis pasaulyje skirtinga nuo eilės kitų tautų. Sakysime, kai kitur stengiamasi sumažinti tautos prieauglių, lietuviams reikia pakelti. Kitos tautos turi milžiniškus žemių plotus, kurie tebėra neišnaudojami, nes per didelis naujagimių skaičius atima darbo iniciatyvą kitiems reikalams, stengiamasi duonos ar ryžių sauja užkimšti gerklę alkui, badui.

Lietuvių tautoje nėra "Dievo valia" paliktų žemių. Visa apdirbta, kultivuota, panaudota tinkamiausiu būdu. Nors dabartiniai okupantai rusai stengiasi jėmę paversti sšarų klanu, bet lietuviai savaip tuos klanus nusaustina.

Lietuvių tautoje, tėvynėje Lietuvoje ar emigracijoje, nėra badaujančių, nors okupantai ir labai stengiasi lietuviams įvaryti alko sjaubą. Mūsų tautoje beveik nėra beraščių. Visi turi darbus, neblogai uždirba, pramaitina savuosius.

Lietuvio /ach, išsigimėlių pralysta/ tėra viena didžiausia problema: per mažai žmonių tautos užduotims vykdyti. Klausimas didelis, atsakymas vingiuotųsi keleriojai. Lietuvių prieauglių dauginimą turėtų per šventyklas ir iš jų raginti lietuviai dvasininkai, pradedant vyskupais. Organizacijos turėtų parengti tuo klausimu programas. Spauda privalėtų rimtais straipsniais nuolatos jautriai gyvybinių reikalų visu rūpestingumu kelti, priminti, nagrinėti. Rašto žmo-

Stovykliniais laikais Špakenbergo (V. Vokietijoje) vargo mokykla gavusi velykinių dovanų iš Toronto lietuvių.

Montrealio V. Kudirkos vardo šeštadieninė mokykla su mokytoja E. Navikienė.

... ..

Visi paveikslai iš praeities.

... ..

Toronto Maironio vardo šeštadieninė mokykla mokinių dalis, su mokytoja V. Laurinavičiene, kuri irgi buvusi tos mokyklos auklėtine.

St. Catharines lietuvių šeštadieninė mokykla su mokytoja M. Gverzdienė

Nuotrauka F. Safrončiko. Montrealio lietuvių šeštadieninių mokyklų mokslo metų užbaigimo proga, mergaičių paradas su mok. J. Baltuonienė.

BATUN

DEPARTMENT OF UNITED BALTIC APPEAL

BALTIC APPEAL TO THE UNITED NATIONS

2789 Schurz Avenue, Bronx, N.Y. 10465 • Tel. 828-2237

VLIKas remia BATUNo demonstraciją prie J. T. VLIKo valdyba savo posėdį rugsėjo 3 padarė nutarimą remti BATUNo rengiamą demonstraciją dėl Molotovo-Ribentropo pakto. Bus išleistas specialus Eltos biuletenis su pareiškimu, kad VLIKas pritaria šiai protesto demonstracijai ir ragina visus lietuvius kuo skatlingiausiai dalyvauti bei šią demonstraciją paremti pinigais. Iš savo pusės, VLIKo valdyba taipgi paskyrė šiek tiek pinigines paramos šios demonstracijos rengimo išlaidoms padengti.

New Yorko lietuvių organizacijų atstovų susirinkimas, įvykęs rugsėjo 4 Maspetho lietuvių parapijos salėje, vienbalsiai pritarė BATUNui ir nutarė remti savo aktyviu dalyvavimu jo rengiamą protesto demonstraciją prie Jungtinių Tautų, kuri įvyks rugsėjo 20. New Yorko ir jo apylinkių lietuvių organizacijų dalyvavimo koordinacijai vadovaus NY LB Apygardos Valdyba su jos pirmininku A. Vakseliu priekyje.

JAV vyriausybės atstovas, Assistant Secretary of Transportation Mr. Walter Mazon, ir Kinijos delegatas prie Jungtinių Tautų, minister plenipotentiary Mr. Wang Meng-Hsien, bus vieni iš pagrindinių kalbėtojų BATUNo rengiamoj protesto demonstracijoje prie JT rugsėjo 20.

Estų choras iš Švedijos, iš Stockholm miesto, atvyksta

IŠ LKDS GYVENIMO

Ryšium su Pasaulio Krikščionių Demokratų Sąjungos Komiteto ruošima Pro Memoria liečiančia žmogaus teisių progresą tuose kraštuose, kur veikia KD partijos, LKDS savo ruožtu painformavo Komitetą dėl tokių teisių visiško paneigimo pavergtose Lietuvoje. Savo memorandume LKDS smulkiau išdėstė okupanto nusikaltimus Visuotinės Žmogaus Teisių Deklaracijos rėmuose ir kreipėsi į KD Komitetą kelti šį klausimą Jungtinėse Tautose. Į šį kreipinį rugpiučio 11 d. laišku atsakė Pasaulinio Komiteto gen. sekretorius Ernesto Talentino, kuriame sakoma, jog: nėra jokios abejonės Pasaulio Krikščionių Demokratų Sąjunga darys visa, kad Jūs iškeltos mintys būtų inkorporuotos PKDS memorandumu Jungtinėms Tautoms".

Čekoslovakijos okupacijos vienerių metų sukakties proga, LKDS pasiuntė užuojautos laišką čekoslovakų KD pirmininkui (ir Vidurio Europos Krikščionių Dem. Sąjungos - CDUCE - pirmininkui) prof. dr. A. Prochazkai, buvusiam Čekoslovakijos sveikatos ministeriui. Dr. Prochazka savo atsakyme išreiškė savo gilų rūpestį čekoslovakų tautos likimu ir patikino laisvųjų čekoslovakų draugystę lietuviams ir jų aspiracijoms.

Birželio tragedijos sukakties proga LKDS išleido pareiškimą ryškinantį sovietinio komunizmo genocido charakterį ir lietuvių kovą už laisvę. Pareiškimas buvo pasiųstas įtakingiesiems JAV senatoriams, kongresininkams ir vykdomosios valdžios atstovams bei pasaulio KD partijų vadovybėms ir jaunimo sąjūdžių centrums. Informaciją apie šį lietuvių pareiškimą įdėjo Europos KD Sąjungos leidžiamas žurnalas "Panorama", visose trijose, ispanų, vokiečių ir prancūzų kalbų, laidose (KDI)

VII AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESAS

(Jonas F. Daugėla)

Septintasis Amerikos Lietuvių Kongresas, įvykęs liepos m. 30 - 31 dienomis Detroito šlandien yra jau istorinis įvykis ir jis neabejotinai paliko ryškia ir išskirtinai aiškia istorinę žymę Amerikos Lietuvių visuomeninio gyvenimo istorijoje. Tai buvo, turbūt, vienas iš geriausiai organizuotų ir sklandžiausiai prastų panašaus pobūdžio suvažiavimų Lietuvių gyvenime.

Ištisas dvi ilgas dienas 250 delegatų, kurie atstovavo per šimtą Lietuvos organizacijų, per 60 oficialių svečių ir stebėtojų ir gausus būrys Detroito Lietuvių įdomiai išklausė, gyvai išdiskutavo visą eilę svarbių nutarimų-rezoliucijų. Visi prelegentai ši sykį buvo išimtinai gerai pasirengę ir nors visi pranešimai buvo padaryti vienas po kito pirmąjį Kongreso dieną, paliekant antrąją diskusijoms, visa kongreso auditorija nei vienam momentui nesumažėjo ir Stadler-Hilton viešbučio salė buvo veik sausakimšai užpildyta nuo pat to momento, kai ALT-o Prezidentas Inž. E. Bartkus jautriai žodžiu ją atidarė ikipat to momento, kai ALT-o steigėjas ir jo Garbės Pirmininkas Leonardas Šimutis dar jautresniu žodžiu ją uždarė.

Šio septintojo Amerikos Kongreso istorinė reikšmė svarbiausia glūdi tame gyvenamosios realybės fakte, kad jam vadovavo, jį suorganizavo, pravedė ir visoje pilnumoje pasirodė jau visai nauja mūsų politinių veikėjų ir vadų karta. Kalbėtojų tribūnos jau ši sykį nebedrebino Dr. Grigaitis, Šimutis, Ols, Valdila ar kiti be kurių ankstesnieji šeši kongresai ir panašūs suvažiavimai net įsivaizduoti nebuvo įmanoma. Šio Kongreso auditorija prisistatė visai nauji jau sekančios kartos veidai. Dideliu džiaugsmu ir pasididžiavimu šlandien jau galime tvirtinti, kad šių naujų ALT-o veikėjų debiutas netik pilnai patiesino ALT-o steigėjų puoselėtas viltis, bet jas ir gerokai pralenkė. Per savo gyvenimo kelis dešimtmečius ALT-as ir tik per jame dalyvaujančias srovines organizacijas sugėbėjo išugdyti naujas asmenybes ir naujus veikėjus, kurie šlandien neabejotinai pataiso patikina ALT-o veiklos tęstinumą iki galutinio laimėjimo-Nepriklausomos Lietuvos atstymo. Tad ALT-o organizacijoje gyvenimo kartų tęstinumo problema yra išspręsta; o tai ir buvo svarbiausia šio kongreso istorinio veido žymė.

V. Vaitiekūnas gausiais statistiniais daviniais pavaiždavo tautos padėti okupuotame krašte, A. Devenienė kalbėjo apie emigrantinės tautos dailės situaciją, A. Kasiulaitis plačią ir pavyzdiną parengtą pranešimu įvertino tautos laisvinimo kovos sekmes ir nesekmes. Jo išsamus pranešimas perduotas oratoriškais gabumais buvo daugelio didžiai įvertintas ir, galima sakyti, sudarė visų kongreso diskusijų pagrindinę bazę. Ateities veiklai aptarti ir ALT-o organizacinės problemoms panašrinėti buvo surengtas simpoziumas, kuriame dalyvavo K. Šidlauskas, J. Jasaitis, kun. Zakarauskas ir J. Daugėla. Kitą dieną inž. J. Jukūnas tikrai kompiuteriškai susumavo visus pranešimus ir išryškino jų pagrindines tezes.

Pranešimai sukėlė labai gausias ir gyvas diskusijas, kurių metu buvo pareikšta labai daug ir dažnu atveju skirtingų nuomonių ir paliesta keli kontraversinio pobūdžio klausimai. Tačiau, nežūrint į tai, visos diskusijos praėjo tikrai orioje ir džentelminiškoje nuotaikoje ir jų metu buvo išlaikytas daugiau akademinis lygis, kurio pastaruoju metu taip visi pasigendame daugelyje mūsų suvažiavimų bei susirinkimų.

Visi kalbėtojai buvo įvairių politinių susigrupavimų atstovai ir jų vadovaujantieji asmenys, tačiau nei diskusijose nei bendrai kongreso elgoje nei vienam momentui nepasireiškė jokie asmeniškai užspūdinėjimai ar grubios pastabos ir nei viena sykį niekam nereikėjo kalbėti "dėltvarkos". Visą kongreso programą meistrišku tikslumu ir pavyzdinai taktiškai pravedė Pirmininkas Abraitis, talkinamas Vileišio.

Kongresą uždarė senosios kartos veikėjas Leonardas Šimutis, kurio kalba galutinai apvainikavo visą jo pasisekimą ir visiems paliko ilgai neužmirštamą įspūdį. Jo lūpomis dar sykį nuskambėjo ta mūsų tautos išgyvenimo nostalgija, kada tėvynės nelaimių šauksmas buvo drauge ir įsakymas kiekvienam Lietuvui į darbą, į kovą...

Sekmadienio vakare įvyko didysis Kongreso banketas. Banketo salėje visos vietos buvo užpildytos ir banketo komisija turėjo per šimtą pavėlinusių svečių grąžinti į namus dėl vietos stokos.

Banketo dėmesio centre buvo Prezidento Nixono asmeninis atstovas majoras Roger Donlon. Tai Vietnamokovų didvyris, savo ryžtu ir pasiaukojimu išgelbėjęs viso dalinio kovotojų gyvybes už ką jis yra JA Valstybių Kongreso apdovanojamas pačiu aukščiausiu žymeniu-Garbės Medaliu. Jo trumpas, bet taiklus žodis tiesiog įelikrizavo banketo svečius ir iššaukė tokias audras ovacijų, kad vargu ar ir pats Prezidentas būtų galėjęs daugiau jų susilaukti. Šio kario - didvyrio pasirodymas Kongrese ir jo dėmesys lietuviams buvo tikrai nauja ir originali staigmena po įprastinių politikierių trafaretinių pareiškimų panašiomis progomis.

Meninę banketo dalį atliko solistės A. Stempuženė, Dainė Mongirdaitė, aktorius Barauskas ir muzikas D. Lapinskas.

Ši savo reportažą norėčiau užbaigti tais pačiais žodžiais, kuriais užbaigia savo pranešimą kongresui:

"... neužilgo ALT-as vėl mus pašauks atvažiuoti į Amerikos Lietuvių Kongresą, kuriame nebereikės diskutuoti nei svarstyti visų organizacinių reikalų, jo darbų tvarkoje bus vienas vienintelis klausimas: ALT-o likvidavimas ir ši klausimą ALT-o Pirmininkas, tas pats inž. Bartkus, trumpai referuos: "Amerikos Lietuvių Tarybos veikla liko beprasme; Lietuvos teritorija galutinai išvalyta nuo priešo ir jos etnografinės ribose atstatyta Nepriklausoma Demokratinė Lietuvos Respublika su sostine Vilniuje".

Inž. E. Bartkus, Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininkas.

ISPŪDŽIAI IŠ BALTIJOS VALSTYBIŲ SOSTINIŲ

"Neue Zuercher Zeitung" nuolatinis korespondentas Maskvoje liepos mėnesio pabaigoje lankėsi visų trijų Baltijos valstybių sostinėse ir paskelbė laikraštyje savo kelionės įspūdžius.

Korespondentas pradėjo kelionę nuo Rygos, iš ten nuvyko į Estijos sostinę ir baigė savo lankymąsi Vilniuje. Iš Lietuvos korespondentas paskelbė netik Vilniaus miesto aprašymą; antrame straipsnyje jis padarė išvadą iš kelionės po visas Baltijos valstybes.

Laikraštininkas nurodo, kad Baltijos valstybės esančios nuo švėtimšalių dar labiau izoliuotos, nekaip kiti kraštai Sovietų Sąjungoje. Iš Vilniaus, Rygos ir Talino miesto ribų korespondentas negalėjęs išvažiuoti be Inturisto palydovo. Be to, galima naudotis tikrai tam tikrais keliais, vedančiais iš miesto.

Vilniaus aprašymas skamba taip:

"Tuo tarpu kai Rygą ir Taliną apipavidalino haeatiškoji dvasia, Vilnius, Lietuvos sostinė, kvėpuoja katalikiška ir lenkiška orą. Nors ir Vilniuje senamiestis, kaip ir abiejose, šiaurėje esančiose, Baltijos sostinėse, statytas pagal gotikos vėdamąją mintį, bet miesto rūbas yra aiškiai barokinis. Vilniuje nesijaučianė pėdsakų šiaurės vokiečių griežtumo ir užsidarymo, kurie reiškiasi Rygos ir Talino tiek miesto vaizde, tiek jų gyventojų elgsenoje. Vilniuje viešpatuoja pietiškas žaismingumas ir gaivališkai pasireiškęs gyvenimo džiaugsmas. Kai Lenino gatvė, svarbiausia miesto arterija, ilgais vasaros vakarais vaikštinėja iš vieno galo į kitą vyrukai ir merginos, stebėtojai stojasi prieš akis išpaniškasis pasejo.

TOLI NUO MASKVOS

Miestas skiriasi nuo Maskvos kaip visiškai kitoniškas pasaulis. Čia veikia pakankamai kavinų, todėl nereikia stovėti eilėse. Krautuvės stengiasi parodyti savo prekę patrauklesne forma. Be abejo, dar toli gražu jų negalima lyginti su vakaruose praktikuojamomis vitrinomis: bet palyginus su Maskva, skirtumas yra akivaizdus. Merginos apsirengusios žymiai madingiau ir elegantiškiau, nekaip merginos Maskvoje ar Leningrade. Drabužių pasiūla čia nėra didesnė nekaip ten, bet čia sugebama daugiau panaudoti tai, kas gautama. Čia matyti daugiau drabužių, pastatų pagal užsakymą; nesimato kiekviename žings-

nyje tie patys drabužiai. Laikraščiu kioskuose mažų žurnalai išstatyti regimoje vietoje.

Turistai kiekvieną kartą diskutuoja, katra senamiestis yra dailėsnis: Vilniaus ar Talino. Mums atrodo, kad Taline patrauklesnis yra visuotinis vaizdas, tuo tarpu kai Vilnius žavi detalėmis. Talinas daro įspūdį beveik visiškai išlikusio vėlyvųjų viduramžių miesto; Vilnius atveria vaizdą į žvėtinas siauras gatveles, į dailius fasadus ir smailiakampius užkiemus, kur auga šermukšnis ir kur palangėse jurginas stiebiasi į saulę.

SENAMIESTIS

Neteisingas yra vieno sovietinio aprašymo teigimas, esą tik sovietų valdžia atnešusi į Vilnių urbanistinį planavimą. Kaip raizgas ir chaotiškas beatrodyti senojo miesto planas, bet senajame Vilniuje nerasi gatvės ar gatvelės, kur horizontas akis neužmatytų kokio bokšto smailagalio arba kito kio panašaus pastato silueto. Niekur akis nepasimeta tuštumoje, visur ji randa atramą. Toks miesto planavimas nerėžia akies; jis veikia, tarytum tai būtų pripuolama, ir kaip tik per tai pasireiškia miesto planuotojų talentas.

Žavėtinas yra stilių gausumas. Gotikos, renesanso ir baroko stilių elementai glaudžiasi kartkartėmis vienas šalia kito. Išsitos aikštės sudarytos pastatų iš įvairių epochų, tačiau jos sudaro harmoningą visumą. Formų ir idėjų gausumas yra tai, kuo Vilnius esmėje skiriasi nuo Talino.

BUTŲ STOKA

Tačiau visą tą grožį, kurį teikia Vilnius, kaip ir kitos baltų sostinės, tramdo apgailėtina būklė, kurioje yra senamiestis. Vilniuje padėtis yra dar blogesnė nekaip Rygoje ar Taline. Retas namas, kuriam negręstų pavojus sugriūti; daug kur vartų skliautai ir balkonai, net namų sienos paramasytos rąstais. Tokiuose griūvančiuose namuose gyvena tūkstančiai ir dešimtys tūkstančių žmonių, sukimštų siauruose, tamsiuose butuose. Jų langai nukreipti į kiemus, kurių nevisi pasižymi grožiu, užtat dažniausiai yra nešvarūs, dvokia sąslyvomis ir vandeninga kopūstų šriuba ir kur skamba barniai, kylą iš susigrūdimo ir niurumo. Kiekvienas kitas pavadinimas kaip "slums" reikštų tikrovės priedengimą.

Inturisto vadovai neveda lankytojų - lygiai kaip Rygoje ir Taline - į tokias gatveles ir kiemus, tuo sukludydami pamatyti visą eilę įdomių pastatų, kaip antai renesansinio stiliaus kilmę Universiteto gatvėje Nr. 4. Matomai, vadovams duotas atitinkamas nurodymas. Betgi pasibaigus vadovautam aprodymui, apsimoka vėl nam pašiam pasivaikščioti ir apsidairyti. Pats senamiestis toks mažas, jog per vieną popietę galima išvaikščioti visas gatveles ir apsižvalgyti kiekvieną kiemą. Sakoma, jog senamiestio gyventojai būsią ilgai iškeldinti į naujus rajonus. Tuomet vertingesnės senamiestio gatvės būstančios atremontuotos, o namai paversti mažais muziejais ir turistams skirtomis krautuvėmis. Likusieji namai būsią nugriauti ir pakeisti naujais pastatais.

NAUJI RAJONAI

Tiktai prieš maždaug 10 metų Vilniuje susirūpinta butų problema. Nuo tada vis didesniu tempu statomi nauji namai ir net ištisikvartalai. Kiek per metus pastatoma naujų butų, iš nieko negalėjau tiksliai patirti. Miesto statybos kombinatas stato ištisais rajonais namus iš didžiulių plokščių. Jis per metus pastatęs 3600 naujų butų, dažniausiai dviejų kambarių. Šalia to mažesne apimtimi statomi ir kitoki namai. Mieste šiuo metu gyvena 340,000 žmonių ir per artimiausius 10 metų turį dar prisidėti 80,000 žmonių. Mažiausia tiek pat žmonių gyvena griūvančiuose namuose. Pagal dabartinį tempą per metus naujus butus gauti maždaug 15,000 iki 18,000 žmonių. Praeis dar daug laiko, kol butų stoka bus pašalinta. O tuomet, greičiausiai, ankščiau pastatytuosius namus vėl reikės griauti, nes jų kokybė menka.

Pirmieji gyvenamieji rajonai buvo pastatyti pagal kareivinių šablonus, kuriuos paruošė Maskvos planavimo biurai, neatsižvelgdami nei klimatinų sąlygų, nei žmonių papročių, taip, kaip jie buvo statomi visuose Sovietų Sąjungos užkampuose. Tačiau netrukus Vilniaus planuotojai ėmė statyti namų modelius pagal savo skoni. Bet tas architektūrinis monotoniskumas, būdingas sovietinei gyvenamųjų namų statybai, galėjo būti kiek sušvelnintas tiktai nedaug. Pradžioje statyta tiktai 5 aukštų namai. Antroje šešiasdešimtųjų metų pusėje pirmą kartą tarp penkių aukštų blokų buvo įterpti 9 aukštų namai. Paskutiniuoju

laiku įsprauti keli 12 aukštų namai, o netrukus į statybos programą numatyta įtraukti 18 aukštų namus.

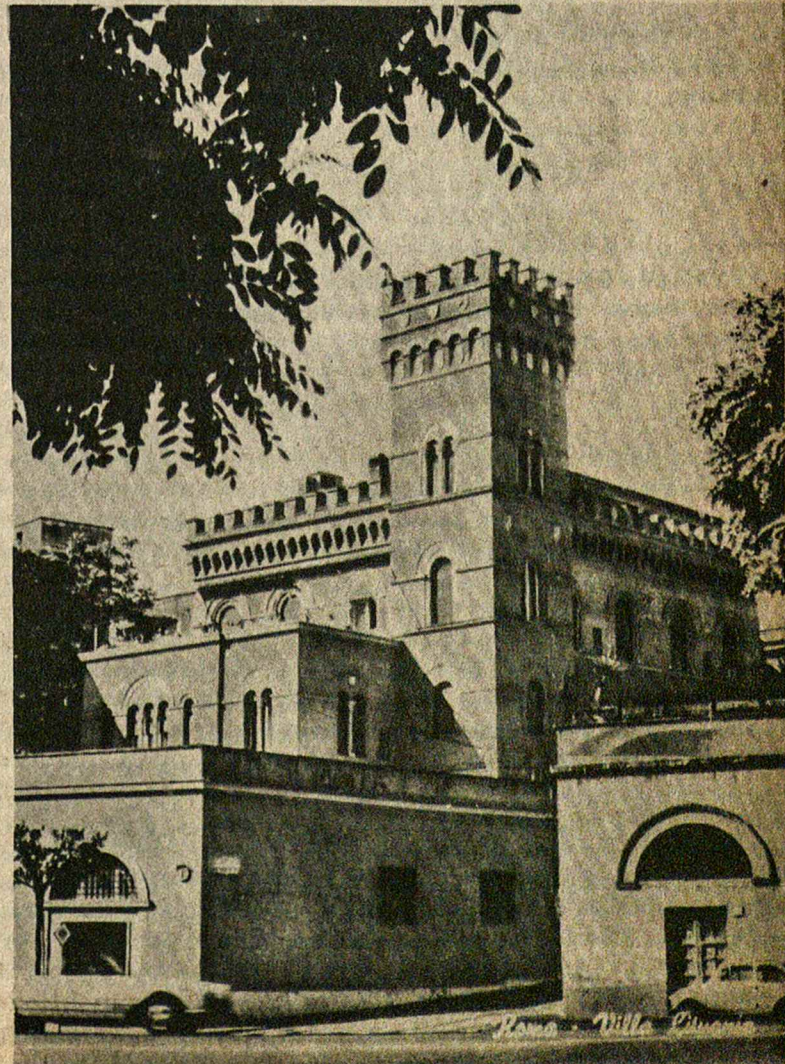
ŠIRMŪNAI IR LAZDYNAI

Šie du nauji rajonai-Širmūnai ir Lazdynai- iš visų naujų gyvenamųjų namų kvartalų, keklus mes ligšiol matėme Sovietų Sąjungoje, atrodo patraukliausiai. Jie galėtų užimti nuoti ir vakarų miestuose. Jie suplanuoti plačiu užsimojimu su didžiuliais žolynų plotais tarp atskirų blokų. Atrodo, kad numatyta ir pakankamai mokyklinių pastatų. Kaip atrodys komercinės įmonės, šiuo metu dar sunku įsivaizduoti, o iš planų dar negalima susidaryti pakankamo vaizdo. Viena iš jau pastatytųjų krautuvė-Self-service krautuvė-daro malonų išpūdį, tiek išore, tiek vidaus įrengimu. Nepakankama statybos kokybė. Atsakingos įstatygos pačios nusimano, jog kokybė menka. Jos teigia, jog turėję statybą vykdyti taip sparčiai, jog kokybė turėjusi nukentėti.

Širmūnai, kur jau apgyvendinta 30.000 žmonių, bet kur vis dar toliau statoma, atrodo dar kiek monotoniškesni. Ten tėra trys modeliai 5 aukštų namams, du modeliai 9 aukštų namams ir vienas modelis 12 aukštų namams. Monotoniskumo siekiama išvengti, naudojant dvi ar ir daugiau medžiagų išviršinėms sienoms, o balkonai, jeigu jie yra, apdengiami įvairių spalvų skarda. Lazdynams, kurie tik neseniai pradėta statyti, nubraižyta 15 įvairių modelių penkių aukštų gyvenamiesiems namams. Tad galima tikėtis, kad tas rajonas nebedarys tokio monotoniško įspūdžio, 9 ir 12 aukštų namams naudojami tie patys modeliai, kaip ir Širmūnuose. Be to, Lazdynuose numatytas vienas modelis 18 aukštų namams.

Butai numatyti nuo vieno iki 4 kambarių, be to, virtuvė, vonia ir WC. Dauguma yra dviejų kambarių butai. Naudingo gyvenamojo ploto/be virtuvės, vonios ir WC / lieka vieno kambario butams 17, 1 kvadratinų metrų, 2 kambarių butams - 31 m, 3 kambarių butams 45 ir 4 kambarių butams - 59, 5 m. Stebėtinu būdu visi butai / išskyrus kai kuriuos butus 12 aukštų namuose/ turi, nepaisant buto didumo, tokio pat ploto virtuvę /6, 5/, vonią /2, 12 kv. m./ ir WC /1, 05 kv. m/."

Antrą straipsnį, kurį šveicarų korespondentas parašė iš Vilniaus, paskelbsime vėliau.

KULTŪRINĖ KRONIKA

Mirė sol. Aleksandras
Kutkus

A. Kutkus Canio vaidmenyje (Pajacuose).

Sol. A. Kutkus

avo chorui, 1949 m. atvyko į Chicago. 1922-44 m. laikomi patys reikšmingiausi ir naiviausi a. a. sol. A. Kutkaus veiklos ir dainos metai. A. Kutkus buvo gili muzikinės kultūros operos solistas, puikiai pažinęs operinę muziką, kuri jam padėjo vaidmenis savaraimingai interpretuoti. Neseniai buvo atšventės 80 m. sukaktį.

Literatūrinį premijų įteikimas ir koncertas ruošiamas Jaunimo centre spalio 11 d. Jo metu bus įteikta 1968 m. Lietuvos Rašytojų draugijos metinė premija 1000 dol. skirta Lietuvos fondo kan. Myk. Vaitkui, ir Danutei Brazytei Jaunimo premija, skirta Švietimo tarybos, už knygą mūsų paaugliams. Į premijos įteikimo iškilmės atvyksta ir kan. M. Vaitkus. Koncertinę dalį atliks mūsų viena ryškiausių solisčių, pavarasį sėkmingai davusį koncertą Chicago's Orchestra Hall, Valentina Kojelienė.

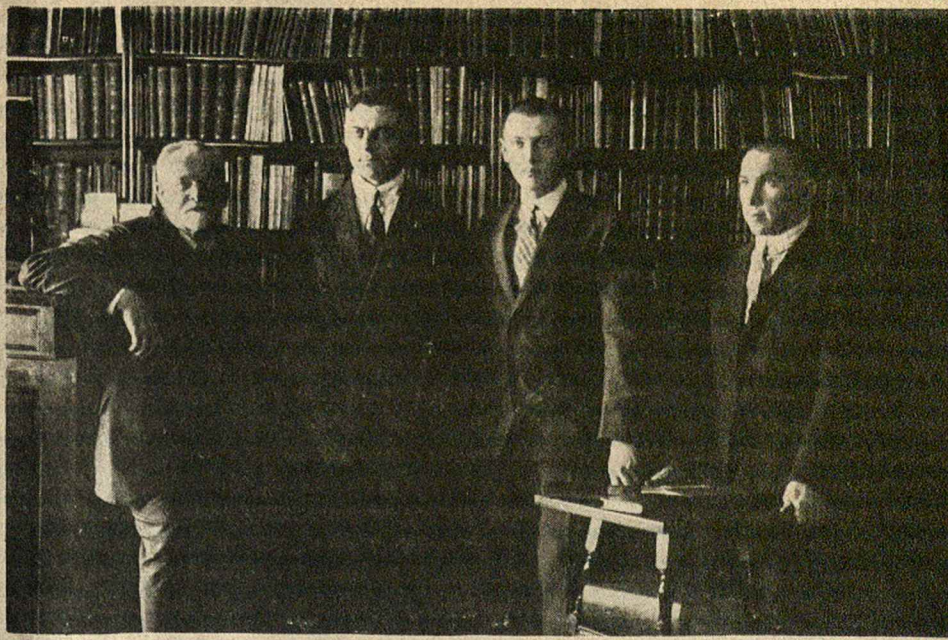
Velionis yra mūsų spaudoje rašęs visą eilę straipsnių, yra išleisęs savo atsiminimų knygą. Artėjant antrajai komunistų okupacijai, pasitraukė į Vakarų, kur 1946 m. Uchtėje vado-

AŽUOLINIAI DRŪTI VYRAI

Štats metais Draugo Antroje dalyje, dr. Pr. Skardžiaus redaguojame "Mūsų kalbos" skyriuje, buvo išspausdintas labai geras P.S. straipsnis "Prieveiksmiai su -iniai". Straipsnio autorius /berods pats minėtojo skyriaus redaktorius/ aiškiais kalbos duomenimis remdamasis parodo, kad iš kilminių būdvardžių su galūnėmis -inis, -inė /-iniai, -inės/, nedaromarieveiksmių. Bet patirtinai matome, kad mūsų laikraščių redaktoriai ir kiti rašytojai tuo straipsniu nesusidomėjo. Ir pats Draugas, kurs minėtąjį straipsnį išsispausdino, to straipsnio išvadų nepaiso. Tą patį kalbos dalyką dar čia prisiminkime.

Mūsų laikraščiuose ir knygose aptinkame šitokių pavyzdžių: Poetiniai graži drama. Šimtaprocentiniai pasisekę susirinkimas. Fiziniai subrendę jaunuoliai. Įžymus politikas sako, kad JA V-bės kariūnai Šiaurės Vietnamo nenugalės. Politiniai subrendę veikėjai. Spingys begaliniai mylėjo savo žmoną.

Tokios kalbos pavyzdžių gatlėtume ir daugiau pridėti: Marytės suknėlė auksiniai žėri. Ažuoliniai drūti vyrai. Pieniniai baltas mergaitės veidas. Geležinis stalas mediniai atrodo.

Kalbininkai. - Lituanistikai: (iš kairės) prof. Ed. Sieversas, prof. J. Gerulis, A. Salys ir Pr. Skardžius.

Muzikiniai malonus veikalas.

Tokia kalba tai kaip žabarinė tvora. O pažiūrėkim, kaip tuos žabarinius sakinius būtų pasakę mūsų tėvukai ir močiutės, manding, šitaip: Poetiškai graži drama. Šimtu procentu /arba: visiškai/ pasisekę susirinkimas.

Kūnu /arba, jei taip norime svetimo žodžio: fiziškai/ subrendę jaunuoliai. Įžymus politikas sako, kad JA V-bės karū Šiaurės Vietnamo nenugalės.

Ir toliau: Marytės suknėlė auksu žėri /arba: kaip auksas žėri/. Kaip ažuolai drūti vyrai. Kaip pienas baltas /arba: kaip pienu praustas, mergaitės veidas. Geležinis stalas atrodo kaip medinis /taip nudažytas/. Savo muzika malonus veikalas.

Kalkas gali pasakyti, kad norint senoviškai /tikrai/ pakalbėti, kartais prireikia daugiau žodžių. Bet iš pateiktų pavyzdžių matyti, kad kartais jų ir mažiau tereikia.

Kaikuriose tarmėse esą pasakoma: begaliniai gražus, begaliniai mylisi. Neginčytina. Tikrai ar į tas tarmes nėra išbrovusi svetima, sugadintos kalbos įtaka, kaip antai rusų žodžio bezkonlečio? Dėl to ir anokio tarmiškumo, manyčiau, reikėtų vengti.

A.G.Gs.

● Vilniuje pasirodė 10-tas paskutinis V. MYKOLAČIO-PUTINO "RAŠTŲ" tomas. Juo baigiamas pirmasis, nors dar ne visai pilnas V. Mykolačio — Putino daugiariopis kūrybos leidimas, pradedant 1959 m. 10-tas tomas kaip ir prieš jį išėjęs 9-tas, buvo parengtas jau po autoriaus mirties. Į jį pateko įvairių žanrų kūrybinis palikimas. Čia randami ir anksčiau išleisti eilėraščių rinkiniai "Būties valanda" ir "Laikas", o taip pat į jį įtraukti ir kiti rinkiniai, kurie anksčiau nespausdinti eilėraščiai. Visas šis poezijos pluoštas, išskyrus vieną kitą eilėraštį, — tai, galima sakyti, V. Mykolačio—Putino "gulbės giesmė". Didele 10-to tomo dalį užima V. Mykolačio—Putino literatūros istorijos ir kritikos darbai, iš kurių stambiausi — studijos apie K. Donelaitį, V. Krėvę ir Vydūno dramaturgiją. Rašytojo biografiją, gyvai parasytą jo laiškai ir kiti dokumentai.

● J. Tumo - Vaižganto 100 metų gimimo sukaktis bus minima jo gimtinėje — Malaišių kaime, Svėdasų valsčiuje, o taip pat Vilniuje ir Kaune. Jo gyventose vietose būsiančios atidengtos paminklinės lentos; ruošiamasi išleisti rašytojo amžininkų atsiminimų knygą.

Penktoji Pradalgė, Londono išleistas literatūros metraštis, kuriame rasite įdomių prozos ir poezijos kūrinių bei straipsnių. Kaina — minkštais viršeliais \$3.15, kietais — \$3.75.

NAUJAS LAIKRASTIS

1907 m. Vilniuje pradėjo eiti socialdemokratų laikraštis "Skardas". Jis tuoj buvo uždarytas, kaip ir kiti iki jo pasirodžiusieji socialdemokratų laikraščiai. Dabar "Skardas" pasirodė Anglijoje kišeninio formato, 32 puslapių.

Siame "Skardo" numery galima rasti ir daugiau įdomios medžiagos. Jis žada išleisti keturis kartus per metus. Adresas toks:

I Ladbroke Gardens, London, W. 11, Gr. Britain.

Brian BEEDHAM

KOMUNIZMO KRIZĖ

(Laisvai vertė Vacys Žižys)

Ir štai kodėl Brežnevas su Kosyginu, pašalinę Kruščevą iš valdžios /1964 metais/ nutarė atsisakyti kruščeviškosios, kad ir trumpos, bet vistiek šiek tiek laisvesnės, valdymosi formos. Būtų netikslu tvirtinti, kad vėl tapo sugrįžta į absoliučią priespaudą. Šiuo metu, žymiai mažiau politinių kalinių negu prieš 1955 metus. Švelnesnės yra ir bausmės už politinius nusikaltimus, nors Brežnevas su Kosyginu ir atgaivino caristinius ir stalinistinius trėmimus ir tolimąjį Sibirą. Daugelis koncentracinių stovyklų tebėra dar uždarytos. Menas, kaip tapyba, skulptūra ir, iki tam tikro laipsnio, filmas — jaučia šokių tokių atolydį, greičiausiai dėl sunkumų visai tai cenzuruoti, nes kasgi gali pasakyti, kad modernus paveikslas būtinai jau yra subversyvus? Tačiau pačioje svarbiausioje srityje, gyvo ir spausdinto žodžio srityje, Brežnevo-Kosyginovo valdžia, po 1964 metų, neabejotinai ir aštriai pasuko atgalios.

Jie tai atliko gan paprastai. Rašytojai, Kruščevo laiko arpio reliatyvaus liberalėjimo padrasinti, paršė keletą neįprastų knygų, poemų bei kitokių kūrinių. Tačiau jie greitai pastebėjo, kad neįmanoma gauti leidimų jų spausdinimui. Žurnalas "Novi Mir", kuris bandė tokius rašytojus palaikyti, įsivėlė į bėdas su pačiais cenzoriais ir, pakartotinai, turėjo jų spausdinimą atidėti. Tada kankurie rašytojai pabandė savo darbus paskleisti po Rusiją "literatūriniam požemyje". Kiti pasiuntė savo rankraščius net į vakarus. Iš paskutiniųjų du: Yuli Daniel ir Andrei Sinajavsky tapo nuteisti ir, 1966 metais vasario mėn., išsiųsti sunkiems darbams. Jų gerbėjai bandė organizuoti protestus. Susirinkimai buvo išsklaidyti, o keltolika organizatorių suimta. 1968 metų sausio mėn. keturi svarbiausieji protestuotojai, uždarame teisme, taip pat buvo nuteisti sunkiems darbams. Po Čekoslovakijos invazijos, Maskvos Raudonojoje Aikštėje, būrelis vyrų ir moterų bandė paskleisti atsisaukimus pasmerkenčius jų valdžios elgesį. Penki iš jų /jų tarpe ir Yuli Daniel'io žmona Larisa/ buvo nuteisti ištėmimu ar kalėjimu. Tai yra vieši atvejai. Buvo ir kitų /ne Maskvoje/, apie kuriuos Vakarų spauda nesiteikė susižinoti.

Brežnevas su Kosyginu įrodė, jog jie yra tvirtai nusistatę susigrąžinti ideologinę discipliną. Tačiau jų

Yuli Daniel ir (Pasternak'o laidotuvėse) Andrei Sinajavsky

Liaudies Teismas teisė Larisą Daniel, o žmonės neleidžiami vidun.

Jam pasisekė: Tito šoko pergalės šoki 1948 metais.

rūpesčiai, ir rūpesčiai visų kitų Rytų Europos komunistų vadų, — tebeliko gyvi. Šimtai tūkstančių jaunų žmonių baigia universitetus nesusipažinę su laisvu mokymu, koks yra mums žinomas vakaruose. Be marksizmo — leninizmo jie nėra girdėję apie kitokias politines struktūras. Bet ir potokio, diriguojančio universiteto, jie vistiek pamėgsta naudotis ir savąja nuomone. Jie nesutiks pasilikti politiniame vaikų darželyje visam laikui.

TIE, KURIE BANDĖ SUPASUOTI

Daugumoje, komunistiniai kraštai yra priversti grumtis su vidine disciplina, su merdine ekonomija ir net su tarpusavio nepasitikėjimo krize. Nenuostabu, kad kankurie iš jų bandė net pašalinti tų visų blogybių bent kankurias priežastis. Po 1945 metų trys su puse karto buvo bandyta sumoderninti pačią sistemą: Jugoslavija po 1948, Lenkija po 1956, Vengrija su Čekoslovakija antroje 6-tojo dešimtmečio pusėje ir pati Rusija /puse bandymo/ su skausmingomis pertaukomis, paskutiniųjų dešimties metų bėgyje. Tai ir yra tas "revizionizmas" dėl kurio nusiskundžiamieji grynakraujai kaip Mao Tse-tung. Taiklus žodis. Tie kraštai bandė atitaisyti pagedusį valdymosi būdą. Reikia pastebėti, kad į tokių revisionistų tarpą Rumunija neįeina. Po 1965 metų, Rumunija su savo naujuvadu Čeausescu atkreipė į save pasaulio dėmesį už parodytą drąsą savo nepriklausomoje užsienio politikoje; kai jie sugebėjo likti Rusijos ir Kinijos ginčo nuošalyje ir kai jie griežtai atsisakė dalyvauti Čekoslovakijos užėmimo. Tačiau, savo vidiniu režimu, Rumunija liko konservatiškiausia visoje Rytų Europoje. Tikrumoje Čeausescu tėra lyg ir komunistišku generolu de Gaulle.

Iš trijų su puse, nuoširdžiai bandžiusių atitaisyti Lenino jėgos struktūrą, atrodo, gal tik tai vienai dar gali pasisekti, nors ir čia yra dar nemaža abejonių. Tai pirmoji iš visų — Jugoslavija.

Kai 1948 metais, Tito atitrūko nuo stalininės Rusijos, neatrodė, kad būtų turėjęs kokių nors rimtų užmačių pasidaryti liberaliu reformistu. Tuo metu jis talkininkavo komunistų sukilėliams, savo kaimynų pietuose, Graikijoje. Pas save namuose jis ir toliau stiprino savo jėgą naudodamasis įprastomis komunistinėmis priemonėmis, įskaitant savo priešų suėmimus ir žudymus. Jis išsiskyrė iš kitų Rytų Europos komunistų vadų tik tuo, kad jis, antrojo pasaulinio karo metu pats su savo sėbrais užėmė valdžią — be tiesioginės Raudonosios Armijos pagalbos. Šis motyvas suteikė jam reikiamą pasitikėjimą atitrūkti nuo Rusijos. Ir jis tai darė savo paties labui.

ROMA, Italija. — Areco mieste (Toskanos sritis), pasibaigė 17-sis tarptautinis polifoninės muzikos konkursas. Jame dalyvavo 13 vyrų chorų iš dešimties pasaulio šalių.

Šiose stambaus masto tarptautinėse varžybose pirmą kartą dalyvavo pavergtos Lietuvos dainininkų kolektyvas — vyrų choras "Varpas" iš Vilniaus.

Varžybos vyko dviem ratais. Iš 13 kolektyvų į antrąjį ratą pateko tik šeši: du italų chorai, po vieną — iš Lenkijos, JA Valstybių, Graikijos, Kolumbijos ir iš pavergtos Lietuvos.

Antrąją vietą konkurse užėmė Italijos Areco miesto vyrų choras, trečiojoje vietoje — vyrų choras iš JAV.

Malonu, kad nepaisant kruvinojo režimo teroro, lietuviai choristai taip sugebėjo pasiekti. Choro vadovas yra Adolfas Krogertas.

• Vasaros koncertai ir literatūros vakarai Prancūzų vasarvietėje Kennebunkport, Maine. Ten šią vasarą atostogavo daugiau kaip 1000 lietuvių. Svečiam suruošta 3 koncertai-literatūros vakarai. Programą atliko solistai: Elzbieta Kardelienė, Elėna Blandytė, Agnė Paškevičienė, Antanas Keblys; pianistės: Olga Kersytė, Ald. Prapuolenytė, rašytojai: Leonardas Andriekus, Paulius Jurkus, Algirdas Landsbergis, Nelė Mazalaitė, Stasys Yla. Programą koordinavo ir jai vadovavo Elena Vasyliūnienė. Koncertai-literatūros vakarai vyko šv. Antano gimnazijos didžiojoje salėje. Tuo pačiu metu, liepos ir rugpjūčio mėnesiais, gimnazijos patalpose buvo dvi jaunimo stovyklos: bendroji, mažiukų vaikų — liepos mėnesį ir ateitininkų rugpjūčio mėnesį, kurioje dalyvavo 120 jaunuolių.

SOKĖJAI Į TENNESSEE
Onos Ivaškienės vadovaujami tautinių šokių sokėjai spalio 16-18 dienomis dalyvavo JAV, tarptautinėje šventėje, kuri įvyks Tennessee valstybėje. Šis šokių vietas turi savo pareigimą Bostone, Lietuvių piliečių d-jos auditorijoje, rugsėjo 28 d. Jiems kelionė reikalingi pinigai. Dalyvaudami jų parengime prisidėsime prie jų kelionės išlaidų, o tuo pačiu paremsime ir lietuvišką reikalą.

Onos Ivaškienės vadovaujami tautinių šokių sokėjai spalio 16-18 dienomis dalyvavo JAV, tarptautinėje šventėje, kuri įvyks Tennessee valstybėje. Šis šokių vietas turi savo pareigimą Bostone, Lietuvių piliečių d-jos auditorijoje, rugsėjo 28 d. Jiems kelionė reikalingi pinigai. Dalyvaudami jų parengime prisidėsime prie jų kelionės išlaidų, o tuo pačiu paremsime ir lietuvišką reikalą.

Onos Ivaškienės vadovaujami tautinių šokių sokėjai spalio 16-18 dienomis dalyvavo JAV, tarptautinėje šventėje, kuri įvyks Tennessee valstybėje. Šis šokių vietas turi savo pareigimą Bostone, Lietuvių piliečių d-jos auditorijoje, rugsėjo 28 d. Jiems kelionė reikalingi pinigai. Dalyvaudami jų parengime prisidėsime prie jų kelionės išlaidų, o tuo pačiu paremsime ir lietuvišką reikalą.

Onos Ivaškienės vadovaujami tautinių šokių sokėjai spalio 16-18 dienomis dalyvavo JAV, tarptautinėje šventėje, kuri įvyks Tennessee valstybėje. Šis šokių vietas turi savo pareigimą Bostone, Lietuvių piliečių d-jos auditorijoje, rugsėjo 28 d. Jiems kelionė reikalingi pinigai. Dalyvaudami jų parengime prisidėsime prie jų kelionės išlaidų, o tuo pačiu paremsime ir lietuvišką reikalą.

Onos Ivaškienės vadovaujami tautinių šokių sokėjai spalio 16-18 dienomis dalyvavo JAV, tarptautinėje šventėje, kuri įvyks Tennessee valstybėje. Šis šokių vietas turi savo pareigimą Bostone, Lietuvių piliečių d-jos auditorijoje, rugsėjo 28 d. Jiems kelionė reikalingi pinigai. Dalyvaudami jų parengime prisidėsime prie jų kelionės išlaidų, o tuo pačiu paremsime ir lietuvišką reikalą.

Onos Ivaškienės vadovaujami tautinių šokių sokėjai spalio 16-18 dienomis dalyvavo JAV, tarptautinėje šventėje, kuri įvyks Tennessee valstybėje. Šis šokių vietas turi savo pareigimą Bostone, Lietuvių piliečių d-jos auditorijoje, rugsėjo 28 d. Jiems kelionė reikalingi pinigai. Dalyvaudami jų parengime prisidėsime prie jų kelionės išlaidų, o tuo pačiu paremsime ir lietuvišką reikalą.

Onos Ivaškienės vadovaujami tautinių šokių sokėjai spalio 16-18 dienomis dalyvavo JAV, tarptautinėje šventėje, kuri įvyks Tennessee valstybėje. Šis šokių vietas turi savo pareigimą Bostone, Lietuvių piliečių d-jos auditorijoje, rugsėjo 28 d. Jiems kelionė reikalingi pinigai. Dalyvaudami jų parengime prisidėsime prie jų kelionės išlaidų, o tuo pačiu paremsime ir lietuvišką reikalą.

Onos Ivaškienės vadovaujami tautinių šokių sokėjai spalio 16-18 dienomis dalyvavo JAV, tarptautinėje šventėje, kuri įvyks Tennessee valstybėje. Šis šokių vietas turi savo pareigimą Bostone, Lietuvių piliečių d-jos auditorijoje, rugsėjo 28 d. Jiems kelionė reikalingi pinigai. Dalyvaudami jų parengime prisidėsime prie jų kelionės išlaidų, o tuo pačiu paremsime ir lietuvišką reikalą.

Onos Ivaškienės vadovaujami tautinių šokių sokėjai spalio 16-18 dienomis dalyvavo JAV, tarptautinėje šventėje, kuri įvyks Tennessee valstybėje. Šis šokių vietas turi savo pareigimą Bostone, Lietuvių piliečių d-jos auditorijoje, rugsėjo 28 d. Jiems kelionė reikalingi pinigai. Dalyvaudami jų parengime prisidėsime prie jų kelionės išlaidų, o tuo pačiu paremsime ir lietuvišką reikalą.

Onos Ivaškienės vadovaujami tautinių šokių sokėjai spalio 16-18 dienomis dalyvavo JAV, tarptautinėje šventėje, kuri įvyks Tennessee valstybėje. Šis šokių vietas turi savo pareigimą Bostone, Lietuvių piliečių d-jos auditorijoje, rugsėjo 28 d. Jiems kelionė reikalingi pinigai. Dalyvaudami jų parengime prisidėsime prie jų kelionės išlaidų, o tuo pačiu paremsime ir lietuvišką reikalą.

• Perskačius N. Lietuvoje apie Rapolo išvietinimą iš australiškos Mūsų Pastogės, prisimena pasakojimas girdėtas iš Antano Škėmos pirmajame Bendruomenės seime New Yorke, kuomet tebevirė aistros dėl ano "nuosmūgio manifesto".

Vieniems nirstant dėl šešiasdešimties viešo protesto lietuviško kultūrinio gyvenimo profanavimui, jis porino apie dvi naujai vedusių poras. Jaunom šeiminkėm nesisekiant kaip reikiant su valgių ruošia, įsivaizduotinos skirtingos vyriškių reakcijos. Pirmasis, pavaišintas nenusisekusia vakariene, visgi gyrė žmonelės kulinarius sugebėjimus, kad neužgavus savo mylimosios, kad nenumušus jai ūpo ateičiai. Gi ši, taip padrasinta, ir toliau virė sukiužusius kukulius. Antrasis jaunavedys tokioje pat padėtyje sakė teisybę. Jaunamartė, žinoma, kiek užsigavo, išlejo ašarų, bet mylėdama savo vyrą stengėsi, mokėsi ir neužilgo pasidarė visai puikta šeimininke.

Kurio tad meilė buvusi tikresnė ir pastovesnė?, tai pri-taikydamas lietuviškam gyvenimui, klausė Škėma.

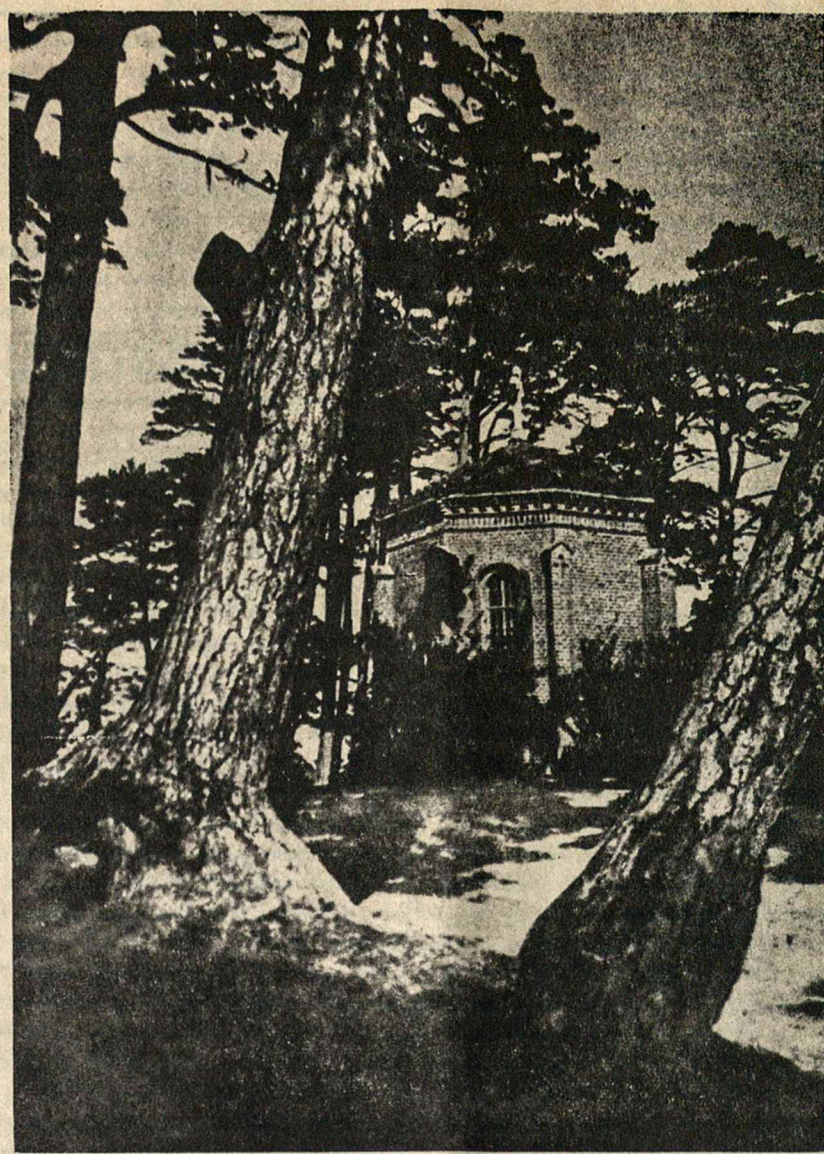
Spėju, kad australiškas Rapolas linkęs į antrojo elgesį. /Tiktai mūsų jaunamartės nei stengiasi, nei mokosi-tiktai iš pykčio tranko kočėlais/.

Ir čia, Propirščiuose, stengiuosi į dalykus žvelgti taip, kaip jie atrodo ištikrųjų. Vis tas nepalaujamasis tikėjimas, jog imanoma, kad galėtų būti geriau. Prisipažinsiu, toks niekuo neparemtas tikėjimas dažnai veda į desperaciją. Tuomet ir pyktis ir ciniškumas, Betgi, kaip sakė Grabbe, tik desperacija tegali mus išgelbėti.

Tautos sąmonėjimo laikais vaizgantiškas naivus perlų ieškojimas gal ir buvo reikalingas, kaip vaikams yra būtinas nuolatinis paskatinimas — Herbačiauskas, matomai, buvo

PROPIRŠČIAI

15.
A. Poviloinis

Birutės koplytėlė Birutės kaime, Palangoje, Nepriklausomybės metais.

perankstytas. Nesinori prileisti, kad jau po kelių generacijų tebeliekame nuolatinio glostymo reikalingais vaikais.

• Commonweal savatraštyje nusiskundžiama žymiu seminaristų skaičiaus sumažėjimu. Pavyzdžiui, Detrolto mažoje seminarijoje /aukštesnėje/ kunigų seminariją paruošiančioje mokykloje /iš tik prieš keletą metų įstojusių 200 naujokų, šiemet ateina tik 50. Kitoje iš 700 irgi tik 50 beliko.

Kažin ar ir mūsų pranciškonų gimnazija užsidarė vien tik-tai, kad tėvams neberūpi vaikų lietuviškas auklėjimas? Gal ir mus jau pastebimai palietė nu-bažnytėjimas?

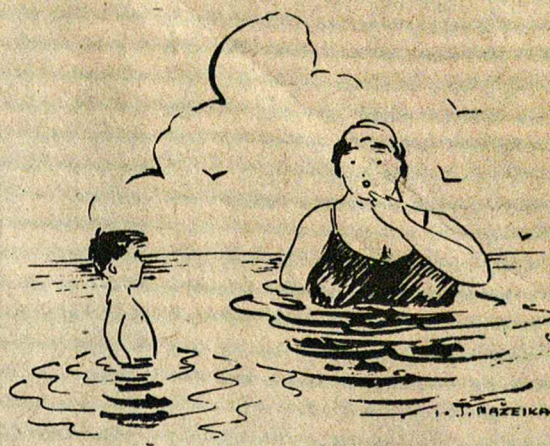
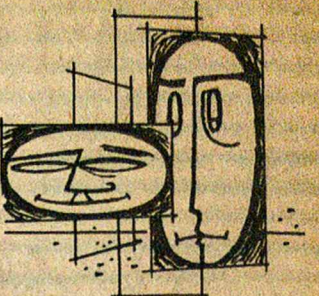
• Užsklandai: "Visos diskusijos be pykčio yra tuščios". /Proudhon/.

GRAŽĖJA PALANGA

Šiemet Palangos buv. Tiškevičiaus parke atidaryta kavinė "Vaidilutė". Sakoma, kad tai tikra lietuviška seklyčia-šiaudinis stogas, rąstų sienos, viduje skobnios, aplinkui rūtų darželis. Folkloriniai muzikai griežiant, svečius aptarnauja vyzuoti senovės lietuviai, gi vakarais poilsiautojai traukia senąsias sutartines.

Laiške iš Lietuvos rašoma, kad, pagaliau, pasiseka vis labiau atlietuvinti pajūrį, kuris, kaip žinome, buvo ir nemažai tebėra užplūdęs Sovietijos žmonėmis. Dabar lietuviškos įstaigos įstengia savo tarnautojams visam sezonui išnuomoti kambarius iš Palangos gyventojų. Juose vasarotojai keičiasi kas dešimt dienų. Tokiu būdu atvažiuojantiems iš Sovietijos esą jau sunku gauti

KREVI VEIDRODŽIAI

—Mama, ar gali plaukti be pūslių?

—Įsivaizduok: kaimyno šuva mane įkando. Bet aš teisme pralaimėjau bylą.

—Kuriuo būdu?
—Kaimynas pasamdė tokį gabų advokatą, kuris teismui įrodė, kad aš tą šunį įkandau!

—Kodėl tamstos parduodamas pienas toks skystas?

—Dėl to, kad karvės pienas lietaus prilytas. Negaliu gi aš visą ganyklą stogu uždengti!

—Ar įdomus buvo koncertas?

—Ir dar kaip įdomus! Dvi mergelės dainavo "solo."

—Klausyk, gerbiamasis: dvi negalėjo dainuoti "solo."

—Galėjo: viena neturėjo balso.

"Jūsų drąsa atnešė garbę mūsų sąjūdžiui"

nakvynę, nes viešbučių neužtenka.

Kaip gaila, kad tautinės sąvisaugos dėliai tenka vengti svetimšalių turistų, kurie paprastai kiekvienam kraštui nešų gerovę. Tiktai soviet-

niai turistai Lietuvon atvyksta ne kaip svečiai, bet grubovai. Laisvame krašte turistai ir iš Rusijos būtų mielai laukiami ir svingingai primami, gi dabar kuo jų mažiau, tuo lietuviams linksmiau. /a.

50 M. VERSALIO SUTARČIAI

("EUROPOS LIETUVIS", rašo Vyt. Širvydas)

(2)

o. Lietuva — kaulas gerklėje rusams

Pirmasis Taikos konferencijos posėdis įvyko 1919 m. sausio 12 d. Dalyvavo 70 atstovų iš 30 vokiečių karą paskelbusių Sąjungininkų ir jų rėmėjų sudaranciu valstybių. Pirmąsios posėdžio iš viso tesaukta sesetas. Raskutiniame — birž. 28 d. — buvo sudaryta Vokietijai pasirašyti sutartis. Svarstymams pagreitinti pilnats paskyrė Dešimties tarybą, bet ir ši pasirodė nepakankamai lanksti, todėl kovo 24 d. suorganizuota Keturių didžiųjų taryba, kuri konferencijos darbus ir baigė tvarkyti.

Konferencijon nebuvo priimti ne tik lietuviai ir kitos Rusijos imperijoje buvusios tautos, bet ir patys rusai. Mat, Rusija neturėjo tuo metu aiškiai pripažintos vyriausybės ar valstybės ploto. Bolševikai turėjo buvusios imperijos vidurį, o juos iš kraštų puldinėjo Kolčakas Sibire, Denikinas Ukrainoje, Čaikovskis Archangelske, Judenčiūsis Estijoje. Užsienyje imperijos tęstinumui rūpinosi atstovauti likę diplomatai: Nabokovas Londone, Maklakovas Paryžiuje, Bachmetjevas Vašingtone. Telegrama Kolčakai (1918 m. lapk. 19 d.) Maklakovas siūlė sudaryti diplomatinę delegaciją Taikos konferencijai. Jis sakė: "Tik kuo plačiausiai pagrindu sudaryta Rusijos atstovybė geriausiai pasipriešintų tautos, norinčioms išsiskirti iš valstybės".

Bet rusams tokią atstovybę sudaryti nebuvo lengva, nes buvo daug vadų, o mažai pėstininkų. Po sunkių ir painių derybų vis dėlto 1919 m. sausio 19 d., jau po pirmojo Taikos konferencijos posėdžio, rusų delegacija buvo sudaryta, bet konferencijos nebuvo pripažinta. Ji pasivadino „Rusų politinė konferencija (sovescanije)". Jos autoritetą pripažino Kolčakas, Denikinas ir Čaikovskis.

Tos rusų atstovybės ašis buvo Denikino žmogus, carų imperijos užsienio reikalų ministris Sazonovas. Į Paryžių važiuodamas, jis stabelėjo Romoje (1919 m. sausio 19 d.) ir pareiškė, kad ideja sudaryti nepriklausomas Suomijos ir Baltijos valstybes jam keliauti „juoka“, nes tai, girdi, Rusija

atkirstų nuo jūros. Jis sakė: „Kariausime dar prieš susitikdami!“ Jo žodžius Vašingtonui perdavė Amerikos ambasadorius Page.

Lietuvių ir kitų tautų noras išeiti iš rusų imperijos buvo kaulas gerklėje griuvusiai imperijai atstovauti pasišovusiai rusų Sovescanijai. Prof. Thompsonas pasakoja: „Mažosios tautos prisitūnė įgaiotinius ir Paryžių. Taip padarė Suomija, Baltijos tautos ir Ukraina. Jų atstovai neskyrė būdavo kviečiami išdėstyti reikalavimus įvairioms Taikos konferencijos komisijoms, o tas pridarydavo amžino rūpesčio Sovescanijai“.

6. Rusų debesio mažas lietus

Rusų delegacijos poveikis Taikos konferencijai apskritai, sakoma, buvęs „nedidokas“, nors, spėjama, šiek tiek sukludė anksčiau pripažinti Baltijos valstybes. Gal kiek paveikė ir nustatant Kurzono liniją, kaip ribą lenkų apetitui apriboti gauti visus buvusios Didžiosios Lietuvos kunigaikštystės slavų kraštus. Ši linija buvo nubrėžta 1919 m. gruodžio 8 d. ir Vilnių pri-skyrė Lietuvai.

Rusai ypač baiminosi, kad, plintančių demokratinių apsisprendimo šūkių įtakoj. Konferencija nepriimtų Baltijos kraštų, Suomijos ir Ukrainos atstovų tikraisiais nariais. Šių tautų klausimu Sovescanijos posėdžiuose, matyti, vyko nemaža karštų ginčų. Maklakovas, sakoma, stovėdaves už autonomijas, bet kiti rusai buvę griežtai priešingi.

Taikos konferencijai rusai pateikė apie dvidešimt įvairių memorandumų. Būdinga, kad pačiu pirmuoju (1919 m. kovo 9 d.) jie kėlė Rusijos „tautų klausimą“. Balandžio 19 d. memorandumas kalbėjo apie Lenkiją ir Lietuvą, gegužės 24 d. apie Baltijos kraštus, o rugsėjo 21 d. (Konferencijai jau pasibaigus) protestavo prieš estų pareiškimą norą rasytis taikos sutartį su bolševikais. Visų memorandumų nuorašai, sakoma, laikomi dabar Hooverio institute Kalifornijoje.

7. Ir Alijantai kalba apie Baltiją

Dar prieš Taikos konferencijos oficialuosius posėdžius angilai, prancūzai ir italai 1918 m. gruodžio pradžioje susaukė pasitarimą, kuriame, be kitų klausimų, svarstė ir iš rusų imperijos norinčių išeiti tautų klausimą. Kurzono remiamas anglas Baitour linko kviesti šių tautų atstovus dėstyti savo reikalavimus Taikos konferencijai. Tačiau italas Sonnino galvojo, kad tai gundytų vokiečius pasilikti žemėse tų tautų, kurios buvo jų okupuotos, neva „ginti nuo bolševikų“. Prancūzas Clemenceau galvojo, kad Baltijos kraštai dar „nedakepe“. Sakė: tegul kurį laiką pagyvena kaip yra ir tik po to bus galima pripažinti ir sutartin įrašyti.

Norėdami šiek tiek apraminti suiriję Rusijai, Wilsonas ir Lloyd George (bet ne Clemenceau) pritarė minčiai šaukti Turkijos Prinkipo saloj (1919 m. vasario 15 d.) visų kovojančių rusų bendrą konferenciją. Leninai Alijantų kvietimą priėmė, nes norėjo, kad Vakarai pripažintų ir duotų pasakų. Tarp kitų nuolaidų, jis sutiko net „tartinis dėl buvusios Rusijos valstybės kraštų, kurie šiuo metu yra Alijantų įtakojė“.

Bet „baltieji“ rusai Prinkipo pasitarimų nenorėjo. Prof. Thompsonas pasakoja: „Baltiesiems rusams buvo ypač smagu atsisakyti dalyvauti Prinkipe, nes, viena, jie po senovei troško tęsti kovą prieš bolševikus, antra, jie bijojo, kad ta konferencija pripažins ir net patvirtins Rusijos tautų siekimus išsiskirti iš buvusios imperijos atskiromis, savitomis valstybėlėmis. Šios tautos taip pat buvo pakviestos į Prinkipą ir kvietimus priėmė, tačiau pabrėžė, kad dalyvaušią ne kaip Rusijos valstybės dalys, bet kaip atskiros valstybės. Ukrainos Petliūra ir Baltijos kraštų atstovai kėlė būtinumą dar prieš konferenciją priversti bolševikų ginkluotąsias pajėgas pasitraukti iš užimtųjų sričių ir pasirašyti paliaubas. Rusų Sovescanija Paryžiuje, kuri jau seniai buvo sudariusi kovos frontą prieš šių tautų atsisakymą ir praktikavo, kad jos nebūtų priimtos nariais Taikos konferencijon, aišku, nelabai norėjo akis į akį susitikti su tų tautų atstovais Prinkipe“.

8. Prieš tautų laisvę stoja visi rusai

Prinkipo konferencija taip ir neįvyko. Kas ir ką kabėjo Lietuvos vardu, prof. Thompsonas nepaaiskina. Tyli ir mūsų istorijos šaltiniai. Vis dėlto būtų buvę įdomu pažiūrėti, ką Leninai tautų azvilių būtų darę Prinkipe. Rusų bolševikų tikrąją nuomonę, tai būtų, nusiakė Siainas po to, kai Sovietija pasirašė taikos sutartis su Baltijos valstybėmis (su Estija 1920 m. vasario 2 d., su Lietuva nepos 12 d., su Latvija rugpjūčio 11 d.). Maskvos Pravdoje (spalio 10 d.) jis rašė:

„Buvusių rusijos pasienio kraštų atsisakymą reikia atmesiti, nes tai griežtai priešinga tiek pasienio, tiek Rusijos vidaus masių pagindiniams interesams. Atsisakymas grauztų revoliucijos laimėjimus Rusijos viduje ir kliudytų jais kurstyti išsilaivimo sąjūdžius Europos rytuose ir vakaruose. Atsisakymui kraštai neišvengiamai patektų tarptautinio imperializmo vergijon. Šiuo metu tų kraštų atsisakymas yra tiesiog kontrrevoliucijos dalykas“.

Šį Staino pareiskimą iškėlė prof. Tarulis savo 1959 m. išėjusioje knygoje Soviet Policy Toward the Baltic States. Idomu, kad viena ranka rusai bolševikai rašėsi taikos sutartis, kuriomis pripažino Baltijos kraštų atsisakymą, o kita ranka rašė, kad tai „kontrrevoliucijos dalykas“.

Lenino nuolaida tartis dėl „Alijantų įtakos“ patekusių kraštų sukėlė aštrių ginčų bolševikuose, kaip savo metu sukėlė ir jo nuolaida pasirašyti su vokiečiais Lietuvių Brastos sutartį. Prof. Thompsonas sako: „Dėl šios nuolaidos valstybė galėjo netekti gana plačios pasienio juostos, todėl Sovietijos viduje kyla smarki kritika ir opozicija“. Tačiau ir dabar partija nusileido Leninui, kaip Lietuvai Brastos laikais. Centrinis bolševikų komitetas vasario 10 d. posėdyje nutarė priimti kvietimą dalyvauti Prinkipo konferencijon.

Konferencija neįvyko ne tiek dėl baltų jų rusų pasipriešinimo, kiek dėl maršalo Foch ir angų ministerio Churchillio vilčių, kad Vakarų ginklais ir finansais remiamos baltųjų rusų frakcijos nuvers bolševikus. Prof. Thompsonas pasakoja: „Prancūzai ir jų talkininkai lenkai net karštai svarstė sumanytą sudaryti milžinišką frontą prieš bolševikus, kurio centras būtų Lenkija, o ramstis — Amerikos kariuomenė“. Vieno banketėlio metu an-

glų premjeras Lloyd George net juokavo: „Prancūzai nori prieš bolševikus kariauti dėl prancūzų tikslų amerikiečių pinigais ir kareiviais“.

9. Jauna Lietuvos diplomacija bren-do

Wilsono nusistatymams ginklu nesikišti i kusijos vidaus kovas večiau susiaukė Pilsudskio ir ukrainų Petliūros pritarimo. Jie priejo išvados, kad kaip raudonieji, taip ir baltieji rusai nieko dora nepriklausomybės reikalu neneša, todėl nustojo remti Denikiną. Estai jau nuo pradžių šykščiai tepadėdavo Judenčiui kariauti už Leniną, o lietuviai ir latviai tik šautuvais kalbėjosi su Bermontu-Avalovu. Fochio ir Churchillio didingieji planai sunyko.

Į Taikos konferenciją važiuodamas, Wilsonas vežėsi nemažą žmonių vilčių, jų tarpe ir lietuvių. Beveik visos tos vilys neišsipildė, nes Wilsono pančiojo ir nepažinėjimas rytų Europos ir senosios mados diplomacija. Lietuviams ypač sukludė Wilsono užsispyrimas stovėti už nedalomą Rusiją, tikint, kad bolševikų grojimas būsianti trumpa muzika, po kurios Rusija grįš į demokratiją, o ši jau sugebesianti visoms buvusios carų imperijos tautos harmoningai užgriežti.

Rusų Sovescanijos delegacija Taikos konferencijon atrodė tarytum vaiduoklis iš mirusių pasaulio. Lietuvių delegacija buvo jauni diplomatai žaliukai, nedaug tepatyrę (anot Clemenceau — „nedakepe“), bet kupini kieto ryžto. Ji, kaip ir rusai, negavo kėdės prie nugalėtojų stalo, bet vis tiek išėjo nugalėtoja, ypač Klaipėdos klausimu.

Su vienu amerikiečių Inquiry grupės nariu, prof. Golderiu, lietuvių delegacijos narys P. Klimas, matyti, turėjo vertingų ryšių, kuriuos jis prisiminė savo 1923 m. išėjusioje knygoje Mūsų kovos dėl Vilniaus. Kviklio Mūsų Lietuvos pirmajame tome rašoma: „Mūsų diplomatas-istorikas P. Klimas pateikia platesnį nagrinėjimą Lietuvos reikalams pirmininkas. Harvardo profesorius Golderis, tyrinėjęs Lietuvos sienų klausimą prez. Wilsono specialiu įgaliojimu. Klimo ir Golderio nuomone, po Lietuvos krikšto 1387 m. religinė riba pasidarė ir tautinė riba: gudai buvo stačiatikiai, lietuviai katalikai. Ši Klimo ir Golderio pažiūra buvo pateikta ir 1920 m. Maskvoje vykusiose Lietuvos-Sovietijos taikos derybose“.

KAI LIETUVA LAUKĖ DIDVYRIŲ...

Neužmirštamą sekmadienį (1933. VII, 16), kai S. Darius ir G. Girėnas skrido per Atlantą, vieningai ir visuotnai Lietuvos žmonių širdys ir mintys buvo nukreiptos į pasišventilę lakūnus. Kur jie dabar, kaip vyksta skridimas, kokia narsuolių padėtis bei savijauta? Ilgas valandas į tuos klausimus nebuvo jokio atsakymo. Paklaui papiepti staiga pasklinda džiaugsminga žinia, kad vienas transatlantinis laivas matė „Lituaniką“ netoli Airijos!

Deja, tai buvo vaizduotės „laivas“... Apie tai pasakoja žurnalistas ANTANAS BRUŽAS.

(IŠ „GIMTOJO KRAŠTO“)

Tada buvau valstiečių savaitraščio „Mūsų rytojus“ redaktorius. Ryte ateinu į redakciją ir — nedarbo diena — randau jau susirinkusius redakcijos narius, kai kuriuos bendradarbius ir administracijos tarnautojus — apie 20 asmenų. Pokalbiai sukasi tikrai apie S. Darius, S. Girėną, „Lituaniką“.

Visuose kambariuose nuolat girdėti septynių telefonų skambučiai: iš įvairių vietovių žmonės nerimastingai telaukia, ką žinome apie skridimą. Visiems trumpas ir nemalonus atsakymas: deja, niekieno nežinome. Laisvės alėjos (Kaune) viduriu ir abiem šaligatviais iš lėto slankioja minia: ir jai rūpi tas pats.

Stoviu su žurnalistu Mafu Bagdonu prie didelio žemėlaidžio: centimetrais ir milimetrais matuojame, skaičiuojame. Kadangi žinome, kurį valandą „Lituaniką“ leidosi į kelionę ir kokiu greičiu skrenda, tai nesunkiai nustatome, kad ji šiuo metu turėtų būti netoli Airijos ir Anglijos.

„Ak, kad lėktuvas turėtų radijo siųstuvą-priimtuvą! Visą dieną apie jį žinotume. Ir čia dingteli man mintis, kad lėktuvas gali pamatyti koks transatlantinis laivas ir per radiją pranešti žemynams, taigi ir Lietuvai. Ir atsiranda mano vaizduotės laivas, „pamato“ jis „Lituaniką“... Sugestijos pagaliau, parašau ant bloknoto lapelio tokį pranešimą:

„Londonas. VII. 16. 15 val. 15 min. Vienas transatlantinis laivas apie 400 kilometrų nuo Airijos krantų matė rytų kryptimi skrendantį lėktuvą: spėjama, tai buvo „Lituanika“. „Mūsų rytojus“ redakcija“.

Bendradarbių paprašiau paskelbti didėlėmis raidėmis kaligrafiskai perrašyti ir priliptyti prie i aukšto sienos (redakcijos patalpa buvo Laisvės alėjoje, arti Soboro, III aukšte).

Per kelias minutes mūsų skelbimą apipuoė didelis smalsuolių būrys, kuris nuolat ir greitai kėlėsi: ryškiai parašytą trumpą tekstą permetė akimis, žmonės nušvitusiais veidais skubėjo, kai kurie net tekini, pasidaryti su kitais tokia nepaprastai džiugla naujiena! Dabar jau ir per 7 telefonus ta žinia lėkė į įvairias krašto vietas, visur sukelė džiugavimą.

Po poros valandų išeinu Laisvės alėja pavaikščioti, pasiklausti; girdžiu tik — Darius, Girėnas, „Lituanika“, Atlantas... Man labai smagu, daugybei žmonių pakėlus nuotaiką ir suteikus džiaugsmo! Bet mano gerą nuotaiką sugadina tuojau sutiktas ELTOS telegramų agentūros redaktorius. Jis, net nepasivėikinęs, mane piktai puola:

— Jūs tokį įvykiu, kaip „Lituanikos“ skridimas, nejuokaukite! ELTA nuo vakar dienos turi nuolatinį telefono ryšį su Reuterio telegramų agentūra Londono, ir iki šiol nieko nežinome. Kai pranešė Reuteris jūsų paskelbtą žinią, jis kreipėsi į Anglijos admiraltietą, kuris per radiją apklausė visus šio rajono transatlantinius laivus ir gavo atsakymus, kad joks laivas jokio lėktuvo nematė...

Nors tai smarkiai sugadino mano nuotaiką, aš susitvardžiau ir ramiai atsakiau:

— O mūsų paslaptingas laivas admiraltietui neatsiliepė: jis pasitenkino, pranešdamas gerą žinią tik mums... Visai be reikalo trūkdė Reuteris ir admiraltietas. Reikėjo manęs pasiklausti; kaip redaktorius reaktorius, dučiau jums pasakę, koks laivas matė „Lituaniką“.

Emiau truputį būkštauti, kad mano laivu susidomėjo net Anglijos admiraltietas! Kiek pajėjęs, nusiperku už 20 centų ekstrategramą, kurią išleido krikdemų dienraštis „XX amžius“. Lapelyje šis tas parašyta apie lakūnus, ir teksto centre didesniomis raidėmis... mūsų pranešimas! Žmonės iš vaikų-pardavėjų graibsto lapelį. Girdėjau, „ekstrategramos“ buvo parduota 20 000 egzempliorių. „Lituanikos“ laukimas ir... biznis!

Atrodo, prisiviriau košės... Mano taip kukliai paskelbtai lakiai džiuginančiai žinia buvo per ankšta Lietuvos ribose: ji greitai ir plačiai pasklido pasaulyje. Savo ausimis ją girdėjau tos pačios dienos vakare iš Varšuvos ir Berlyno radijo stotijų; ją paskelbė ir kitų šalių radijas. Ir nieko čia stebėtino: jokių žinių apie „Lituaniką“ nebuvo, o juk S. Darius ir S. Girėno skridimas per Atlantą tą ramų laiką, kai nebuvo karų ir kitų ypatingų tarptautinių įvykių, buvo tapęs didžiausia sensacija; juk tai buvo tikrai antras pasiryžimas lėktuvu nugalėti Atlantą, kurį prieš šėšerius metus pirmą kartą buvo perskridęs amerikietis lakūnas Lindbergas iš Niujorko į Paryžių. Todėl žygdarbiu labai domėjosi visos pasaulio ir linkėjo drausiomis lietuviams lakūnams laimingos kelionės!

Naktį į pirmadienį Kauno aerodromas suplūdo didžiausia minia! — apie 50 tūkstančių žmonių — didvyrių pasitikti, juos pagerbti, sukelti ovacijas. Aš su trimis draugais sėdžiu prie stalo aeroklubo sodelio kamputyje tarp jaučių egaičių — vengiau susitikti su žmonėmis. Matau, kaip aeroklubo pirmininkas prof. Zigmąs Zemaitis, kiek pavėlujęs patalpoje prie telefono, prieina jau keltiną kartą prie vyriausybės narių, sėdintį sodelyje, ir kažką pasako. Kaip įdomu žinoti! Todėl išdriau išlįsti iš savo „slėptuvės“ ir profesorius paklausti, kokios naujienos. Jis trumpai atsakė:

— Deja, jokių kitų nei džiuginančių, nei liūdinančių naujienų nėra, tik Reuteris, diena pakeičė, dabar patvirtino žinią, kad vienas transatlantinis laivas matė „Lituaniką“ apie 400 kilometrų nuo Airijos krantų. Vadinasi, mūsų šaukučiai lakūnai nugalėjo Atlantą ir ne už ilgo turi būti čia...

Susigraudinau tokia mano labai gerbiama profesoriaus nepagajia villimi ir vos nepasakiau teisybės; gerai, kad susilaikiau, nes tai būtų buvęs jam baisus smūgis. Tik mes, keturi redakcijos darbuotojai, žinojome, kas tas per „laivas“. Matyt, Reuterio agentūroje pasikeitė budėtojai išgirdo iš kokios nors radijo stoties mūsų žinią ir ją grąžino į Kauną — „patvirtino“.

Po antrąs valandos nakties, nesulaukę „Lituanikos“, nusimėgė jos sukėlėjai emė skirstytis; daugelis kantriaušiučių laukė dar iki 6–7 valandos.

Ir netrukus visą Lietuvą apklė kiti žinia. Šį kartą šurpiai, siaubingai žinia iš Rytprūsų apie „Lituanikos“ tragediją — lėktuvo sudužimą ir jo lakūnų žuvimą!

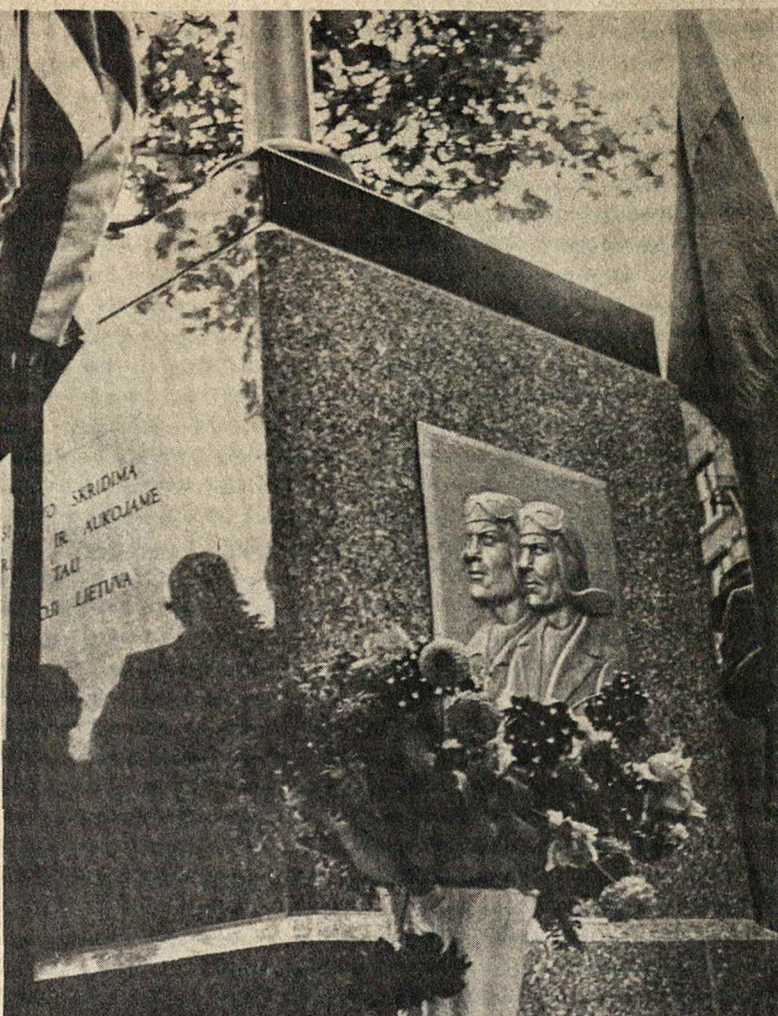
Vakare aeroklubo būvėnėje mieste įvyko įvairių organizacijų ir įstaigų atstovų susirinkimas. Buvo svarstomas klausimas, kaip suvokti kuo iškilmingesnę bei įspūdingesnę didvyrių lakūnų S. Dariaus ir S. Girėno laidotuves. Įlindę į kamputy, nuleidę galvą, užsiklausę įdėmiai klausausi sumanymų, pasiūlymų, kalbų. Staiga krūptelėjau, kai kažkoks tipas pamini mano pavardę ir sako:

— Tamsia pirmyn, čia mane sėdi ir lyg slapstosi „Mūsų rytojus“ redaktorius Bružas. Jie paskelbė, kad kažkoks laivas matė „Lituaniką“. Įdomu, ar ne iš piršto išlaužta ta žinia!

Aš pasakiau, kad tai mūsų redakcijos paslaptis; aš miečiau su jais, bet tikrai vienam pirmininkui. Greitame kambarėlyje aš susijaudinęs atvirai, nuosirdžiai viską papasakojau, kodėl ir kaip atsirado ta žinia. Pirmininkas paspaudė man ranką ir pasakė:

— Nusiraminkite, prieteliau, ir džiaukitės: jūs padarėte gerą paslaugą visuomenei ir net papildomai pagarsinote istorinį skridimą, nes jūsų paskelbta žinia plačiai pasklido ir už Lietuvos ribų. Ir man palengvinote pergyventi visą tą nerimastingą laiką net iki tol, kol buvo gautas šurpus pranešimas apie Soldiną. Tuo labiau jūs galite džiaugtis, kad ta žinia visai atliko tikrovę, nes „Lituanika“ apie tą laiką tikrai buvo netoli Airijos krantų.

Kai grįžome į salę, pirmūnė susirinkimui tepasakė: — Šu ta žinia viskas buvo tvarkoje.

Dariaus ir Girėno paminklas Brooklyn, N. Y. USA.

DARIUS IR GIRĖNAS NUŠAUTI

Tai rodo surinkti duomenys, liudijimai ir samprotavimai

(IŠ „ARGENTINOS LIETUVIŲ BALSO“)

Iki šiol visuose raštuose, kuriuose rašyta apie Dariaus-Girėno žuvimą, vis kartojama, kad D-G, perskridę 1933 m. liepos 15-17 Atlantą, nukrito miške ties Soldinu, Vokietijoje. Lietuvos vyriausybės paskirtoji komisija, ištyrusi nelaimės priežastis ir aplinkybes, nustatė, kad... „katastrofa įvyko dėl sunkių atmosferinių sąlygų, prie kurių prisidėjo motoro veikimo defektai“ (I. E. XVI, 304-305). Bet yra ir kita medalio pusė, kuri iki šiol tebėra neišryškinta.

Kapitonas Steponas Dariašius Darius ir Stasys Girsas-Girėnas abu vienmečiai, gimę 1896 Lietuvoje, abu žemaičiai. Abu jauni atkeliavo Amerikon, kur mokėsi ir kovojo I pasaulinio karo metu Prancūzijos fronte, kaip JAV savanoriai. Abu gražiai reikėsi Amerikos lietuvių veikloje, o Darius (1920-27) parvykęs Lietuvon baigė karą mokyklą, dalyvavo Klaipėdos išlaisvinime, buvo išskraidęs netoli 400 valandų ir išsitarė aviacijos kapitono laipsnį, grįžo Amerikon. Čia vėl dirbo civilinėje aviacijoje, drauge plačiai reikšdamasis lietuviškoji veikloje. Įsteigė Amerikos lietuvių aero klubą, kuriam ir vadovavo.

Pasitikio 50.000 minia

Darius ir Girėnas 1932 sutarė garsinti Lietuvos vardą, perskridami Atlanto vandenyną be nusileidimo iš N. Yorko į Kauną. Tais laikais tai buvo sunkiai įmanomas dalykas, bet juodu ryžosi. Visuomenei remiant, juodu nusipirko šešių vietų keleivinį, vienmotorį lėktuvą, kurį pavadino „Lituanica“. Žygiui pasiruošė, juodu 1933. VII. 15 d. 6 v. 24 min., sunkiai atsiplėšė nuo žemės (svėrė 8300 svarų) ir išskrido iš N. Yorko. Kauno aerodrome turėjo nusileisti 1933. VII. 17, bet... skrendant per Vokietiją 1933. VII. 17 d., 0.36 min., jų lėktuvas nukrito ties Soldiniu — apie 130 km į rytus nuo Berlyno ir tik apie 650 km nuo Kauno, kur jų aerodrome laukė nuo pat vidurnakčio susirinkusi 25.000 minia, įvairios organizacijos ir valdžios atstovai. Buvo atskridę jau 6411

km... Dariaus-Girėno lavonus į Kauną atskraidino labai iškilmingai vokiečių keleivinis trimotoris lėktuvas „Derluft“ tik liepos 19 d. po pietų. Lietuvos didvyrių palaikimas pasitiko 50.000 minia. Tauta ilgai jų gedėjo, valstybė juos apdovanojo...

Spaudos pranešimai

Tas nukritimas ties Soldinu buvo labai įtartinas ir labai kontroversinis. „Lituanica“ perskrido Atlantą ir nukrito netoli tikslų... kai gazolino buvo pakankamai ir lėktuvas buvo tvarkoje. Apie tai rašė viso pasaulio spaudoje. Čia pacituosiu keletą ištraukų iš P. Jurgėlos knygos „Sparnuoti lietuviai“ (išleista 1935 m. Čikagoje, 384 puslapiai).

„Vokietijos socialdemokratų laikraštis „Neuer Vorwaerts“ No. 10 stambiomis raidėmis paskelbė, kad lakūnus pašovė netoli Soldino. To liau rašė, kad lėktuvui žemai skrendant viršum koncentracijos stovyklos (nacių — JLG), sargyba manė juos esant „priešo“ lakūnus ir pašovė iš kulksvaidžių“.

„Pirmos oficialios nacių žinio tragediją vadino netikėta ne laime... „daktarams ir visiems soldiniečiams buvo nurodyta nešnekėti“. „Paryžiaus dienraštis „Le Rempart“ 1933 m. liepos 24 d., 1 puslapy: „Ar lietuvių lakūnai Darius ir Girėnas buvo per klaidą nušauti vokiečių kulksvaidžių?“ (Sp. 1., 283). „Berlinger Tagblatt“ pranešė, kad „lakūnų kūnus apie 7 val. ryto apžiūrėjęs gydytojas pripažino juos mirus tik tarp 4 ir 5 ryto“ (nukrito 0.36 min. — JLG). „Berlyne di-

Taupyk ir skolinkis

PIRMUTINIAME IR DIDŽIAUSIAAME TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE

KAPITALAS VIRŠ TRIJŲ SU PUSE MILIJONO DOLERIŲ. ASM. PASKOLAS duodame iki \$5.000 ir MORTGICIUS pagal valdžios nustatytą normą — 66% įkainuoto turto. VISU NARIŲ GYVYBE apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau \$2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$5.000.

Paramos nariu gali būti kiekvienas lietuvis, gyvenąs Kanadoje

BOSTINE: Lietuvių Namai — 1129 Dundas Street West, Toronto 3, Ontario. Telefonas LE 2-8723

MOKA

5% už depozitus
5% už žerūs
6% už 2 m. term. dep.

PARAMA

IMA

7 1/2% už asm. paskolas.
7 1/2% už mortgičius

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. p. p. Sekmadieniais nuo 4 val. 30 min. iki 8 val. 30 min. Šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 1 val. p. p. (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta)

ĮVAIRŲS SIUNTINIAI IR DOVANOS

BE MUITO DOVANOS:

Įvairios sudėties maisto siuntiniai, automobiliams motorai ir padangos, motociklai, dviračiai, skalbiamosios mašinos, siuvamosios mašinos, televizijos priimtuvai, transistoriniai radijo aparatai, laikrodžiai, kilimai ir baldai.

Maisto siuntinių svoris neribotas.

- Be to, siunčiame Jūsų sudarytus ir apdraustus įvairius siuntinius iki 19% svarų gryno svorio.
- Turime pardavimui įvairių medžiagų ir kitų prekių.
- Gyveną ne Toronte, prašomi savo sudarytus siuntinius bei užsakymus siųsti mums paštu ar ekspreisu. Apmokėsite gavę mūsų pranešimą.
- Sąžiningai ir greitai patarnaujame.
- Jeigu turima neaiškumų, prašome klausti, - telefonu bei rašyti, mielai paaiškinsime ir duosime patarimą.
- Mūsų įstaiga labai daug patarnavo ir pasirodusi patarnauti ateityje.

DARBO VALANDOS: pirmadieniais — penktadieniais nuo 9 val. ryto iki 7 val. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 5 val. p. p.

LIETUVIŲ ĮSTAIGA
BALTIC EXPORTING CO.
480 RONCESVALLES AVE. TORONTO 3, ONT.

Telefonas LE 1-3098

Savininkai A. ir S. KALUZA

„Parama“, kredito kooperatyvas, pradedant rugsėjo mėnesiu, atidarys ir šeštadieniais nuo 9 v. ryto iki 1 v. p.p.

Toronto Maironio šeštadieninė mokykla mokslo metus pradės šeštadienį, rugsėjo 13 d., 9 v.r., pernykščiose Sv. Cecilijos mokyklos patalpose (Evelyn ir Annette gatvių sankryža).

Prof. Rimantas Repšys, studijavęs Toronto universitete matematiką, dėsto Findlay, Ohio, universitete

Sesuo Ignė Marijošūtė paskirta N. Pradėtosios Marijos seserų vienuolyno vyresniąja Toronte. Buvusi vyresnioji sesuo Rita paskirta poilsio namų vyresniąja Putname.

Sol. Stasys Baras iš Čikagos lietuvių gydytojų suvažiavime Sutton Plaza viešbutyje Toronte atliko koncertinę programą.

Tautinių grupių spektaklis. Kanados parodos amfiteatre rugpj. 30, 31 ir rugsėjo 1 įvyko tradicinis tautinių grupių spektaklis — „Nationbuilders '69“.

O. Adomavičienė vasaros atostogas praleido Vakarų Indijoje — Jamaikos saloje.

Dr. B. NAUJALIC natūralaus gydymo sveikatos klinika (metus giles gydomo mokslo ir praktika atlieka įvairiose ligoninėse) pilnai veikia ir priima pacientus nuo 9 val. ryto iki 6 val. vak., 460 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont., Tel. LE 3-8008.

Beto, kas neįsigijote lietuvių kalbąje Dr. Naujalia išleistas knygos — kaip prisitaigoti nuo širdies priepuolio, tai prištusius 2 dolerius gausite paštu knygelę „Pažink savo širdį ir padėk jai“.

plomatai kalba, kad Lituanica krito ne dėl gazolino trūkumo ar kitos priežasties, bet buvo pašauti nava kaip lenkų lėktuvas, naktį lekiantis Vokietijon“ (Sp. 1., 283). „Vienas iš Vokietijos išsiųstas amerikonių žurnalistas spėjo, kad Soldino apylinkėje žuvo jau 5 lėktuvai“ (Sp. 1., 284). „Draugas“ rugp. 16 rašė: „Privatūs šaltiniai iš Kauno praneša apie neva rastas kulkas kūnuose ir šalia išmesto iš lėktuvo maisto su laiškais rasta kruvina skepetaitė ir suplėšytų kruvinų marškinų gabalai“ (Sp. 1., 285). Amerikos aviacijos žurnalas „Popular Aviation“ 1934 rugsėjo mėn. viršely klausia: „Ar naciai pašovė transatlantinius lakūnus?“ E. Stanton Brown ilgame straipsnyje tarp kitko rašė: „... 10 mylių ratas gaubė trijų kritimų scenas! Britų, prancūzų, belgų, lenkų, čekų ir lietuvių laikraščiai stebinančiai aiškinamais tvirtino, kad lėktuvai buvo pašauti!“

Kiti balsai

„Dariaus šeima prašė JAV Vals tybės Departamentą grąžinti negyviems lakūnams jų konstitucines teises, kaip JAV piliečių, ir išaiškinti tragedijos priežastį. V-bės D-tas atsakė, kad „tai buvo nelaimingas įvykis“... Oficialūs vyriausybės asmenys spaudoje pareiškė savo nuomones, kad lakūnai buvo pašauti, bet jų pavardės neskelbtos... Tikrai nurodoma, kad lakūnai buvo pastebėti pasilenkę iš lėktuvo. Paskiau stovyklos sargyba pasisakė, kad jie manė lėktuvą esant lenkų, „priešo“ lėktuvą, mėginantį fotografuoti stovyklą. Berlinkenas ir Soldinas yra labai arti neramaus lenkų fronto. Lėktuvas nuskrido pietu-vakaru link. Kas atsitiko

prieš jam nuskrendant? Visi tragedijos įrodymai paskubom pašalinti prieš Lietuvos atstovams atvykstant tirti. Kūnai nuvežti ir padėti prie 6 sargybinių. Jie skubiai padėti į karstus, kurie užimti. Taip skubintai, kad Kaune atidarytam vienam karste rasta net 3 rankos. Lėktuvo likučiai nu gabenti Soldinan ir užantspaudavo ti vagonė. Lietuvos vyriausybė reikalavo grąžinti dalis. Sugrąžinus sustatė tik du trečdalius lėktuvo. Kodėl kitos dalys negrąžintos?... Pirmas oficialus nacių pareiškimas sakė, kad lakūnams pritrūko gazolino ir buvo privers ti leistis miškan... Gydytojai 3 mėn. dirbo atitaisydami kūnų (bal zantuojanč — JLG) išvaizdą. Tačiau Dariaus kojos buvo matyti kelios skylės. Prancūzų laikraštis pareiškė, kad iš Girėno kūno išimtos kulkos. Kitu pranešimu vieno lakūno kratinėje rastos 3 kulkos...“ (Sp. 1., 292-293).

Savaime aišku, kad prieštaravimų buvo ir turėjo būti daug, nes visus suklaidino nacių Vokietija ir kairieji Lietuvos pareigūnai.

Kodėl slėpta?

Naciškoji Vokietija, apsižiūrėjusi, jog pašovė JAV lėktuvą ir du Amerikos lietuvių didvyrius, pasijuto keblioje padėtyje ir dėlto prašė Lietuvos vyriausybę tą reikalą užtrinti. Lituanicos skridimas iš JAV į Kauną Vokietijai nebuvo praneštas. Ekonominiais ir politiniais sumetimais Lietuva tada negalėjo didinti nesuspriktimų su savo galingesniu kaimynu, kai ypač Lietuvos žemės ūkio gamybos perteklius daugiausia buvo eksportuojamas Vokietijon.

Lietuvos telegramų agentūra ELTA pasiskubino pranešti, kad

Darius-Girėnas nebuvo pašauti, ir paneigė faktą apie rastas kūnuose kulkas. Lietuvos vyriausybės paskirtoji komisija įvykiui iš tirti padarė taip pat klaidingą sprendimą, nes ir ji buvo suklaidinta svarbiausiu dokumentu skrodimo protokolu. Minėtoji komisija pareiškė: „Gydytojų specialūs pranešimai, lakūnų kūnuose ne rasta jokių pašovimo žymių ir bendrai pėdsakų kurie duotų pagrindo kokiems įtarimams apie pašovimą“ (Sp. 1., 288).

Lakūnų Dariaus ir Girėno kūnus skrodė ir juos balzamavo Lietuvos Vytauto Didžiojo universiteto medicinos fakulteto anatomijos katedros vedėjas prof. Jurgis Žilinskas ir teisminės-socialinės medicinos katedros vedėjas plk. dr. Kazys Ozelis. Lietuvos prezidentas, pasišaukęs prezidentūron skrodimą dariusius profesorius, įsakė jiems tą faktą, kad rado kulkas, nutylėti. Esą Dariaus-Girėno visvien nebeprikelsim, o Vokietiją erasinanti mūsų paspausti politiška ir ekonomiškai. Priešingau atveju abu profesoriai gali netekti užimamų vietų. Tokiai padėčiai esant ir išėjo, kad Darius-Girėnas nebuvo pašauti.

Prof. Žilinsko pareiškimas

Šį faktą išdėstė man, taip pat girdint ir kitiems, Hartforde pats prof. dr. Žilinskas, drauge pridėdamas pastabą, kad dabar galime jau ir nutylėti, nes nebėra kas saisto aną įpareigojimą: nėra nei Lietuvos, nei Vokietijos, nei prezidento, tą įpareigojimą įsakiusio. Profesoriai visą laiką jautė savotišką slogutį tuo nutylėjimu. Kartą net ir Lietuvoje prof. Žilinskas buvo tai pasakęs prof. dr. Vytautui Avižoniui, bet prašęs tylėti. Taip pat tai buvo pasisakęs kaimam ir prof. dr. Ozelis. Šiandien, kai nebėra jų gyvų, veikty pasisakyti visiems liudininkams, kuriems jie buvo pasakę apie rastas kulkas Dariaus-Girėno kūnuose!

Istorija dar tuo nesibaigė. Kai mčiai pradėjo žygiuoti Lietuvon ir iki Volgos, kai pradėjo deginti žydų lavonus, tai ir Dariaus-Girėno karstai buvo paslėpti mūsų patriotų, kad jie nebūtų sudeginti. Jie išliko. Po II pasaulinio karo jie karstai rasti inūryti universiteto sienoje. Jie iš ten išimti. Padarytas papildomas tyrimas, ar jie buvo nušauti. Tai atlikta su atitinkamu tyrimo protokolu, kad jie buvo nušauti. Kalbėjau su vienu iš tų tyrimą dariusių Lietuvoje. Dabar Dariaus-Girėno kūnai yra palaidoti Augštųjų Šančių karių kapinėse Kaune.

Darius ir Girėnas įrodė pasaulini lietuvių tautų glūdinčių dvasinę galybę. Ar pakaks drąsos atsiliepti visiems, kurie ka nors žino apie Dariaus-Girėno nušovimą bei nuslėpimą? Tiek Dariaus-Girėno garbė, tiek Lietuvos garbė reikalauja galutinio išaiškinimo.

Dariaus ir Girėno atminimui įkurta Išeivijų Diena. Visi dalyvaukime jos minėjimuose.

Didieji Lietuvos išeiviai Darius ir Girėnas su paprastu lėktuvu Bellanca, pavadintu Lituanica, 1933 m. parskridę Atlanto vandenyną, paslaptingai jėgų pakirsti, žuvo Vokietijos Soldino miške, artėjant prie Lietuvos. Nuotraukoje — jų laidotuves Kaune.

PAGERBTI LIETUVOS KANKINIUS
DABARTINĖ PROGA NEPASIKARTOS.

Mums dabar gyvenantiems tenka nepasikartojanti privilegija įamžinti Lietuvos vardą ir jos kankinių atminimą lietuviška kopija šv. Petro bazilikoje, Romoje.

Tapti šio darbo dalininku laiko jau ne daug beliko.

Kviečiame visus įamžinti savo ir savųjų vardus Lietuvos Kankinių koplyčios kūrėjų tarpe.

Aukos siųsti adresu: LITHUANIAN MARTYRS' CHAPEL FUND.
2701, W. 68 St. Chicago, Ill. 60629, USA.

HAMILTON

Geriausieji taupyti ir skolintis tik Hamiltono lietuvių

KREDITO KOOPERATYVE "TALKA"

21 Main Street East, Room 203, tel. 528-0511.

Nemokamas gyvybės ir asm. paskolų draudimas
Nemokamas pilnas čekių patarnavimas
Parduodame American Travelers čekius ir money orderius
Užtikrintas indėlių saugumas
Kapitalas virš \$1,600,000.00

Darbo valandos:
Pirm. 9.30-5 v.p.p.
Antr. 9.30-5 v.p.p.
Treč. 9.30-5 v.p.p.
Ketv. 9.30-5 v.p.p.
Penkt. 9.30-8 v.p.p.
Šešt. 9-1 v.p.p.

MOKAME UŽ:

Depozitus 5 %
Šėrus 5.5 %
Už vienu metų indėlius 7.5 %
SKOLINAME:
Asmenines paskolas iš 10 %
Nekiln. turto paskolas iš 9 %

Liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta.

MOKSLO METAI

Vysk. Valančiaus Šeštad. pradž. mokykloje, Hamilton, Ont. pradėjo š.m. rugsėjo 13 d. šeštadienį St. Patrick mokyklos patalpose /King E. ir Victoria g-vių kampas, kur ir pernai buvo/.

Metų bėgyje pamokų pradžia 9.30 v. ryto - pabaiga 1 v.p.p. Pirmąjį šeštad. vaikai paleidžiami 12 v.

I pirmąjį skyrių priimami visi vaikai, kuriems šiais m. sueina 6 m. amžiaus. Taip pat bus priimami ir vyresnio amžiaus ir atitinkamus skyrius. Mokykloje veikia 10 skyrių.

Baigiant šiuos švietimo ir šeimos metus turime pasiryžti, kad šeimose nebūtų nei vieno mokyklinio amžiaus vaiko, kuris nelankytų lietuviškos mokyklos ar jos nebaigtų. Prašomi tėvai atkreipti į tai dėmesį ir visus mokyklinio amžiaus vaikus atsiųsti į mokyklą.

Šiais mokslo metais atidaromas ir prieš mokyklinio amžiaus vaikams 4-5 m. skyrius darželis. Tėvai prašomi šio amžiaus vaikus rugsėjo 13 d. užregistruoti. Darbo pradžia bus pranešta.

J. Mikšys
Mokyklos Vedėjas

PRANESAMA APIE NAUJĄ GYDOMĄJĄ MEDŽIAGĄ — sutraukiančią hemorojus

Tai yra ypatinga gydomoji medžiaga, įrodžiusi galią su-traukti hemorojus ir pataisyti sugadintus audinius.

Pagarsėjęs tyrimų institutas at-rado nepaprastą gydomąją medžiagą, sugebančią su-traukti hemorojus be skausmo. Ji per kelias minutes sumažina niežėjimą ir nepatogumus bei pagreitina uždegimo pažeistų audinių gijimą.

Visais tyrimo atvejais šveln-iant skausmams įvykdo hemorojų susitraukimas.

Tačiau visų svarbiausia - rezul-tatai būdavo toki nuostabūs, kad šis pagerėjimas tęsdavosi daugelį mė-nesių.

To buvo pasiekta naudojant gydo-mąją medžiagą (Bio-Dyne), kuri greitai padeda užgyti pažeistoms celėms ir sužadina naujų audinių augimą.

Dabar Bio-Dyne galima gauti tepalo bei lazdelės formose "Pre-paration H" vardu. Prašykite visc-je vaistinėse. Pinigė bus gražinti, jei nebūsate patenkinti.

LIETUVI DARBININKAI!

Jei Tamsta dirbi metalo ar medžio dirbinių fabrike, tai Tamstos gami-niai yra ne kas kita, kaip geometri-r-ų figūros. Toki darba žvėriai pa-lengvina geometrijos žinojimas. Na-žinodamas geometrijos, Tamsta nie-kuomet nebūsi nei meistras, nei for-manas. Tai kodėl nesuipažinti su geometrija? Mokytiis niekuomet ne-velu.

Per šešias pamokas (rašyti) Tamst-tai suteiksiu geometrinę žinias, kur-rios praktiškos Tamstai reikalingos, ne-vargindamos Tamstos aksiomo-mis ir teorėmomis.

Viena pamoka 2 dol. 50 centų, tai-gi už 15 dolerių Tamsta išgysit ži-nojimą, kurį mokiniai mokyklose, pa-prastai įsigyja per devesius metus.

S. Kriaučiūnas
38, Prospect Hill,
Swindon, Wilts,
England.

JIB VARTODAMAS NEBŪSI NEI PLIKAS, NEI ŽILAS

JIB

JIB

vartojo 16 savaičių

pusę metų

vienus metus

Fotografijos rodo, kad JIB vaistai ATAUGINA PLAUKUS, pašalina pleiskanas, šašus, niežėjimą, sulaiko plaukų slinkimą, grąžina natu-ralią plaukų spalvą MOTERIMS ir VYRAMS užtikrintai. JIB 8 uncijų bonka — \$5.50. Užsakymus su pinigine perlaida slųskite JIB labo-ratorijos atstovybės Kanadoje adresu:

JIB Laboratorija, 2498 Dougall Ave, Windsor, 12. Ont.

SVEČIAI IŠ TOLI IR IŠ ARTI

MANITOUWAGUE, ONTARIO

Štame miškais apsuptame miestelyje yra tikrai malonu susilaukti svečių. Svečiai iš arti tai iš Sault Ste. Marie, ku-

ris yra už 250 mylių, tai ir netaip arti. Taigi iš ten susilaukia Motiejūnų šeimos. Kaip ir kiti svečiai, Motiejūnai bu-vo sužavėti miestelio švara ir naujais namais, bažnyčiomis ir sporto rūmais.

MONTREAL

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS GIRDIMAS KAS

ŠEŠTADIENIS PER

CEMB

STOTI

BANGA 1410, 10:00 VALANDĄ VAKARO

TEL. 669-8834.

Programos vedėjas L. Stankevičius

MIKE'S TEXACO SERVICE STATION

601 St. John Road

TEL. 695-3883

POINTE CLAIRE, QUE.

(M. RUTKAUSKO)

- Atliekame prabėgimo ir kapitalinio auto-mašinų darbus.
- Taip pat patarnavimas gazolinu, alyva, padangomis ir kt.
- Tikrai keliolika minučių iš Montrealio greitkelio Nr.40 arba Nr. 20. Atvažiuoję neapsiriksime!

LaSalle Radio Taxi

Savininkas Alfonsas Viskantas

SKAMBINKITE

iš visų vietų LaSallėje.

TEL. 366-8300

SPECIALIOS KAINOS:

- Krikštynoms, vestuvėms ir laidotuvėms.
- I tolimesnes užmiesčio ir kito miesto vietas.

-- visos 24 valandos.

LaSalle Auto Specialist Reg'd.

TEL: garažo 366-0500 namų - 366-4203

TAISAU IR DAŽAU AUTO-MAŠINAS.

7717 RUE GEORGE LASALLE, P.Q.

SAV. J. DESROCHERS.

(Priešais NL redakciją)

Universal Cleaners & Tailors

B. KIRSTUKAS

TEL. 769-2941.

239 FOURTH AVENUE
(at Wellington St.)

Valau ir taisau vyriškus ir moteriškus drabužius. Siuvu naujus, pagal užsaky-mus, vyriškus paltus, kostiumus ir kel-nes. Aukštos kokybės medžiagos.

Windsor

DRY CLEANERS & DYERS CO. LTD.

1205 CHURCH AVENUE, VERDUN, P.Q.

Tel. 768-6679.

Valome visokius drabužius, langų užvalai-das, lovų užtiesalus, antklodes, karpetus, sopkas ir visą kitą namų apyvoką.

Windsor yra moderni valykla, turinti 20 me-tų patirtį šiam darbe. Turinti naujai įreng-tą moderniausią drabužių apsaugą (storage) ir greitą patarnavimą.

Savininkai: A. Keršys, P. Petrulis, P. Keršulis, A. Greibus.

Baltic Woodwork Co.

TEL. 366-3884

K. KIAUŠAS ir J. ŠIAUCIULIS

547 Lafleur Ave., LaSalle (650) P.Q.

Daromos įvairios durys, langai, vir-tuvės kabinetai ir kiti įvairūs medžio dirbiniai.

BELLAZZI-LAMY INC.

TEL. 366-6941

BOIS DE CONSTRUCTION

BUILDING MATERIALS

7682 BLVD. CHAMPLAIN

coin 61ème Ave., LaSalle

(VAIRI MEDŽIO STATYBINE MEDŽIAGA:

Durys, langų remai. Izoliacija, Ten - Test, Masonite, statybinis popieris, cementas, B.P. išdirbiniai, cementas ir kt.

KELEIVIS

636 Broadway,
So. Boston, Mass.
02127 USA.

Aišku, esate girdeje, kad tai laikraštis, kuris jau eina 62-sius metus. Ji vieni giria, kiti peikia, bet visi ji mėgsta skaityti. Kodėl?

Todel, kad jis niekam nepataikauja ir nesibijo teisybės rašyti. Teisingomis žiniomis iš visur (daug rašo ir apie dabartinę Lietuvos gyvenimą) laikraštis per 61 metus pelnė gerą vardą ir pasitikėjimą.

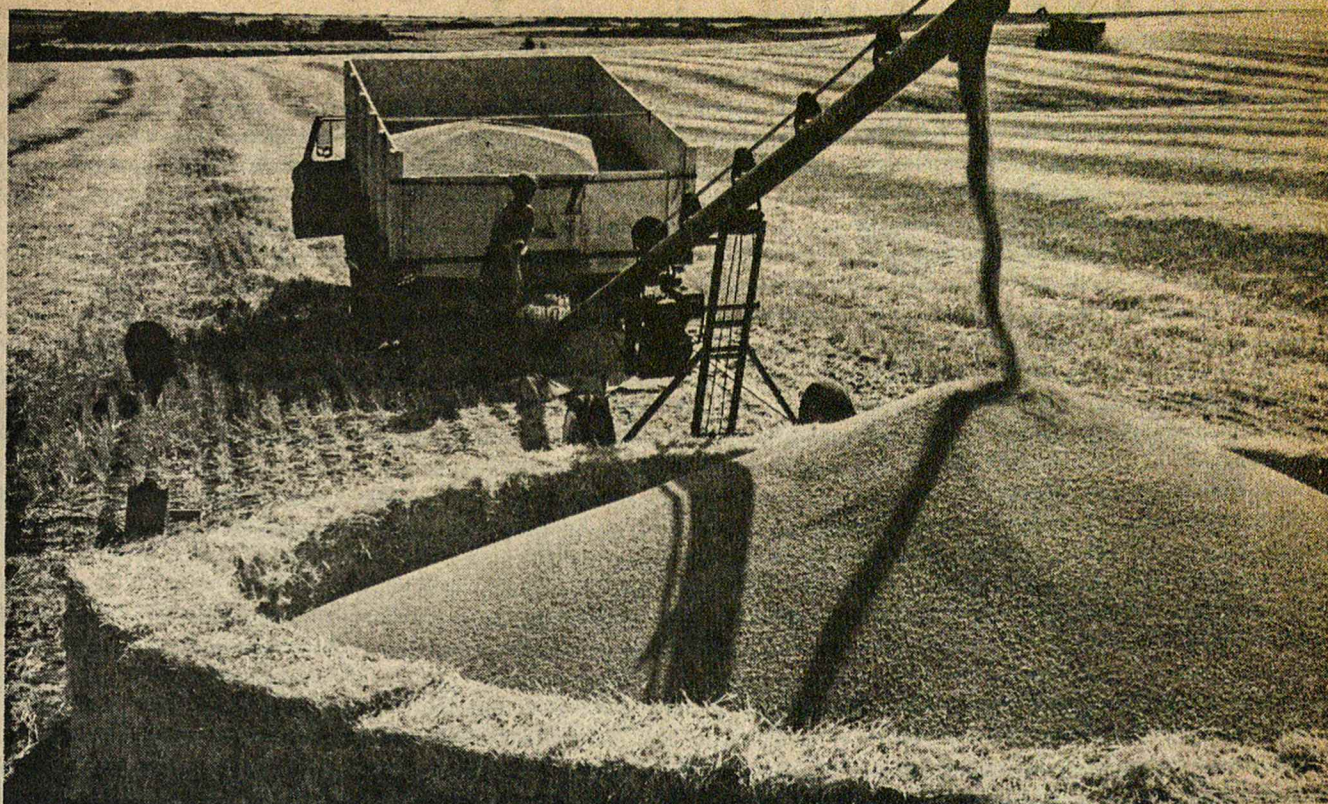
Keleivis duoda ir teisiųjų patarimų, jame rasite gražių apsakymų bei eilėraščių. Jis turi ir moterų skyrių. Prenumeru-a tik \$5.00.

Jau galima gauti --- 1969 --- metų Keleivio Kalendorių. --- kaina \$1.00.

SĖJA

Tautinės, demokratines minties menesinis lietuvių laikraštis. Leidžia Varpininkų leidinių fondas.

Redaktorius Grožvydas Lazauskas.
Administracijos adresas: Juozas Urbelis
1649 N. Broadway, Melrose Park, Ill. 60160 USA.
Prenumerata: JAV ir kitur \$5.00 metams.

Kanadoje Saskatchewan provincijoje javų augintojai nuimdami derlių grūdus sandėliuoja laukuose, iš jų pačių šiaudų supakuodami ryšulius (bales) grūdams apdengti.

Kiek iš toliau, tai Jurgis ir Marytė Kriaučeliūnais anūke Kristina iš Sudburio.

Klebono vardinių proga lan-kėsi Viktoras Staškūnas, Bo-leslovas Švilpa su žmona ir Viktorija Švarlienė iš Sault Ste. Marie. Ta pat proga lan-kėsi ir Kun. Aug. Sabo brolis iš Sudburio; garsi Chicagos veikėja Marijona Paukštienė ir Petronėlė Zakaraitė iš Chica-gos.

Visems patiko taip nutolu-lusio nuo civilizacijos mieste-lio pažanga. Graži bažnyčia, kurioje žmonės išjungia į mal-das ir giesmes geriau ne-gu kaimuriose didmiesčių baž-nyčiose. Liurdo Dievo Moti-nos statula yra apšviesta vos pradeda tempti.

HILLSPORT MISIJA

Vieną kartą į mėnesį klebo-nas važiuoja 50 mylių giliau į miškus į Šv. Jono Bosko misi-ją Hillsporte. Pirmąjį šio mė-nesio sekma dienį maloniai pa-vežino kleboną ir viešniais į misi-ją vietos lietuviai Henrikas Kavaliauskas. Hillsporte yra daug prancūziškai kalbančių, tai ir pamaldos vyksta anglų ir prancūzų kalbomis. Kelionė į tą vietovę tikrai įdomi: reikia važiuoti per kalnus ir slėnius, kol galų gale atsirandi didelė-

je aukštumoje, bet visą laiką miškuose. Vos tik įvažiuoji į tą miškų kelią pažymėtą, kad tai privatus kelias ir niekas neatsako nelaimės atveju. Dažnai matosi ženklai: "Status kalnas" ir "Siauras tiltas", bet kai nusileidi nuo kalno jo-kio tilto nesimato, o tik pavojingas pravažiavimas per py-limą. Nors ir kelias pras-as, bet žuvingi ežerai ir gera vie-ta medžioklei pritraukia daug žmonių iš toliau. Ši rudenį laukiau atvykstant ir lietuvių medžiotojų. Jei strelkas tebe-sitęs Sudburyje ir Sault Ste. Marie medžiotojai čia gali drąsiai važiuoti nes H. Kava-liauskas yra prityręs šioje srityje ir galės duoti gerų pa-tarimų.

A.S.

SUDBURY

Nors INCO sreiakas tęsiasi jau 10 savaičių vargindamas tautiečius materialiai, bet ne-žiūrint į tai 15 Kanados Lietu-vių dieną Hamiltone aplankė: St. Krivickas, P. P. Juteliai, J. Kručas, D. Remeikytė, Z. Griš-koitytė, D. Kusinskytė, B. J. Stankai, M. A. Pranskūnai, J. M. Gliziskai, A. Milčius, K. Rimas, A. Kusinskis ir k.

Visi džiaugėsi susitikę ilgą laiką nematytus draugus, pa-žįstamus, dalyvavę pamaldose,

koncertinėje programos daly-je kurią išpildė Metropolitan operos sol. Lilija Šukytė, Ha-miltono Gyvataras, vad. G. Breichmanienės, Toronto "Bir-byne", vad. D. Viskontienės, iš-girdo Hamiltono "Aukuras" ak-torė D. Kudabaite ir trumpai kondensuotus ir gyvenimiškai prasmingus Dr. H. Nagio žo-džius. Jaunimas turėjo ingisa-vo atskirą pasilinksminimą ir paskaitas. Viskas vyko puikiai, tik gaila, kad susipažinimo-va-kare salės apšvietimo reika-las šlubavo, didelė pusė sėdė-jo beveik patamsyje, susipaži-nimas ar susiradimas savo draugų bei pažįstamų buvo ap-sunkintas.

Pirmieji aukščiau 4 pami-nėti dalyviai širdingai dėkoja: -p.p. Prapuolentams, p.p. Žil-vičiams, p.p. Jucevičiams ir p.p. Pajerskams, taip pat E. Sudikui, p. Rakštinei už ma-lonius priėmimus, kvietimus, susiekimo priemones lan-kant L.D. programas. 15 Lie-tuvių Dienoje dalyvavo iš Ame-rikos, Kanados ir kitų vietovių apie 2000 tautiečių įskaitant ir jaunimą, bet išskiriant apie 100 lietuvių gydytojų, kurie tuo pačiu laiku buvo susirinkę į Torontą. Garbė Hamiltono lietuviams tą iškilmingos Lie-tuvių Dienos vargą pernešu-siems. Lauksime kitais metais - kitur.

J. Kručas

Jetté & Frère Itée

Plumbing & Heating kontraktoriai

- Šildymo ir vandentiekio taisymai ir nauji įrengimai

- Gazinių priemonių pardavimas ir įrengimai

- Apkainavimas nemokamas

140 - 2e AVENUE
LASALLE

366-0330

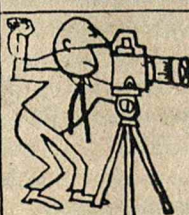
LaSalle

AUTOMOBILE INC.

7635, BOUL. LASALLE
LASALLE, QUÉBEC
TEL. 366-7818

- DART
- CORONET
- CHARGER
- DODGE
- CHRYSLER
- CAMION
- DODGE

LAURENT DAIGNEAULT
Président

Tony's Photo Studio

1920 FRONTENAC ST. — MONTREAL, P.Q.

TEL. 525-8771.

PORTRETAI · VEDYBOS · KRIKSTYNS
SUKAKTUVES MAZAMECIAMS
IVAIRIOS PROGOS

T. Laurinaitis

A.B.C.
SIUNTINIŲ
AGENTŪRA

3891 St. Lawrence Blvd.

Montreal 18, P.Q.

Tel. V14-9098

DĖMESIO!

Nuo rugsėjo mėn. 27 d. BUS ŽYMAI

PAKELTAS MUITAS SIUNTINIAMS.

PASINAUDOKITE DABARTIMI IR

NELAUKDAMI IŠSIŪSKITE!

LITAS
 Montrealio Lietuvių Kredito Unija

 MOKA UŽ
 EINAMASIAS SĄSKAITAS

5%

"LITAS" nieko neskaito už išrašytus čekius ir juos kas mėnesį grąžina paštu.

"LITO" Aušros Vartų skyrius pradės veikti sekmadieniais, pradedant rugsėjo mėn. 21 d.

ATVIRO KREDITO paskolos "Lite" bandomos jau antri metais ir sudaro didelį patogumą "Lito" čekius rašantiems nariams. Smulkesnį informaciją kreipkitės į "Litą".

"LITAS" kviečia visas savo sąskaitas mokėti "Lito" čekiais už kuriuos neimamas joks mokestis ir jie grąžinami kiekvieno sekančio mėnesio pradžioje.

"BALTIJOS" STOVYKLA-VIETĖS paskutinė šių metų talka įvyks ateinantį šeštadienį - sekmadienį, rugsėjo mėn. 20-21 dienomis. Esant blogam orui, talka nukeliama į sekančią savaitę. Visi, kurie galite, labai kviečiami prisidėti.

"BALTIJAI" įmokėjo už stovyklavimą skautai ir skautės \$100.00 ir ateitininkai \$75.00. Vandentiekio fondui moksleiviai ateitininkai paaukojo \$10.00, J. Ladyga \$5.00 ir J. Gečius \$5.00 (kitus \$5.00 anksčiau). J. Tanner atsuntė \$15.00 ir tuo būdu užbaigė savo pasižadėtą \$100.00 įnašą. Visiems didelis ačiū. P. R.

NAUJA VEDĖJA

Įvykusiame mokytojų posėdyje Joana Blauzdžiūnienė buvo išrinkta nauja lituanistinių mokyklų vedėja. Ji jau anksčiau eilę metų darbavosi panašiose pareigose.

Rugsėjo 20 ir 21 dienomis Bostone įvyks Prano Baltuonio darbų paroda, kurią rengia Bostono kultūriniai subvakariams rengti komisija.

STFLMOKAS Juozas, Amerikoje žinomas kaip Joseph Stillman, turimomis žiniomis pasimirė Massachusetts ar Connecticut valstijoje bene prieš devyneris metus. Yra likę jo vardu išpirkti paskolos laktai ir taipgi santaupos kuriam tam banke. Tas mažas palikimas galėtų tiktai velionio sunkiai sergančiai ir labai pagalbos reikalingai motinai, jei būtų žinoma kame ir kada Juozas Stelmokas mirė ir kas turėjo jo santaupų knugutę. Žinantį teį malonėkite informuoti Lietuvos Generalinį Konsulatą:

 Consulate General of Lithuania
 41 West 82 Street
 New York, N.Y. 10024

PATIKSLINIMAS

A. Gustaičio str. Taip lengvai Prūsijos neatsižadama, atpausd. NL nr. 34 /1161/ antros skilties 3-čiam skyrelyje vietoj žodžio Lietuvos, turi būti Prūsijos. Tas sakinyš taip skamba:

Po I Pasaulinio karo, deja, nebuvo sudaryta reikiamų pastangų prie Lietuvos prijungti bent šiaurinę Prūsijos dalį.

NIDOS GEGUŽINĖ

ATOSTOGOS EUROPOJE

Juozas ir Stasė Laimikiai jau eilę metų kai atostogoms išvyksta už Kanados ribų. Šios vasaros atostogos praleido Anglijoje, nusiskūsdami, kad praeitais metais geriau patiko Paryžiuje negu Londone.

Jonas Grigelis (jun.) su žmona net keletą mėnesių praleido Europoje. Nusisamdę auto - mašiną iš važinėjo po daugelį valstybių ir todėl nemažai patyrė. J. Grigelis savo išpūdžius žada su NL skaitytojais pasidalinti.

Studentas Ladas Giriūnas irgi sugrįžo iš Europos, kurioje praleido visos vasaros atostogas.

Kun. Jonas Riaubūnas, Vasario 16 gimnazijos kapelionas, dingo be žinios Alpių kalnuose.

Dail. A. Tamošaitienė gydomi Montrealyje. Ji apsistojusi pas Andruškevičius, iš kur kasdien lanko gydytojus. Sveikata pagerėjusi ir netrukus grįž į Kings-toną, Ont.

Poetė sesuo Jurgita Saulaitytė ir dr. Ilona Gražytė praėjusią savaitę dalyvavo santariečių suvažiavime Tabor Farmoje, Mich. (mirusio J. Bačiūno vasarvietėje, kurią tvarko V. Adamkus) J. Saulaitytė skaitė savo eilių o I. Gražytė dalyvavo simpoziume apie naujosios lietuvių literatūros avangardizmą.

Aleksas Janušas su žmona ir Vladas Bytautas važiuodami turėjo nelaimingą atsitikimą prie St. Jean, kurio pasekoje p. Janušienė paguldyta St. Jean ligoninėje.

Mirė Antanas Račiūnas, kuris buvo kilęs iš Šakių apskr. Sintautų valšc. Kanadoje išgyveno virš 40 metų.

Palaidotas Petras Savickas, kilęs nuo Punsko.

Montrealio lituanistinių mokyklų pobūvis ir dvidešimties metų gyvavimo sukaktinių minėjimas pratomas spalio 18 d.

Šventos Onos Draugija yra nutarusi dalyvauti spalio 19 d. 11 val. Mišiose, priimant šv. Komuniją. Popamaldų parapijos salėje turės bendrus pietus.

Moterystės sakramentui ruošiasi Jonė-Marija Rasimavičiūtė, Antano ir Veronikos Rasimavičių duktė, su Glenn-Robert Holmes.

A.V. Parapijos kalėdojimas prasidės ši mėnesį po 21 dienos.

Montrealio Lietuvių Žvejojų-Medžiotojų Klubu gegužinė, įvykusi š. m. rugiūčio m. 24 d. Skrublių ūkyje, praėjo su dideliu ir gražiu pasisekimu. Gražus, šiltas oras sutraukė per 50 mašinų. Be nuolatinių klubo narių dalyvavo daug jaunimo ir svečių iš tolimesnių vietovių.

Nauja ir įdomi programa davė progos jaunimui įvairiai parungtyniauti. Lietuviškų melodijų muzika kurią vedė A. Kalvaitis buvo be priekaištų. Turtinas bufetas, atrodo, patenkino visus.

Gausi loterija rengėjams davė gražaus pelno. Įvykusi premijuotose žvejojimo varžybose pirmąją vietą /už daugiausiai sugautų žuvų skaičių/ laimėjo A. Račinskas, antrąją vietą St. Vyšniauskas. Turintieji nuosavus šautuvus vykdė laisvo pašaudymo varžybas.

Įdomiai buvo dekoruota gegužinės alkštė /įvairių žuvų figūromis/ kurias padarė p. Račinskas.

Klubu valdybos pirmininkas Br. Kirstukas trumpu žodžiu pasveikino visus atvykusius prašydamas ir kitais metais atvykti į ruošiamą gegužinę.

Visa rengėjų tarnyba veikė gražiai ir tvarkingai, įvykusi "Nidos" gegužinė buvo viena iš didžiausių ir gražiausių šios vasaros gegužinių. J.Š.

NIDOS klubo žvejai praeitais metais varžybose laimėjo dovanų iš kairės: J. Adomaitis, J. Dalmantas, L. Farmer, A. Urbanas, S. Kęsgaila, J. Kisieliūsis, S. Pocauskas, A. Myla ir S. Vyšniauskas.

REIKALINGA MOTERIS namų ruošos darbams Westmonte. Interesuotos skambinkite Ch. Ambrasui, 866-8145.

DR. A. S. POPIERAITIS

D. A., M.D., C.M., M.Sc., L.M.C.C., F.R.C.S. (c).

CHIRURGINĖ PRAKTIKA

REIPTIS TEL: 931-3275.

 SEAFORTH MEDICAL BUILDING
 3550 Cote Des Neiges Rd., Suite 270.

Dr. E. ANDRUKAITIS

 832 St. Joseph Blvd. E.
 (kampus St. Andre)
 TEL. 522-7236.

Dr. J. MALIŠKA

Dantų gydytojas

 1440 St. Catherine Street W.
 Room 600

Tel: 866-8235, namu 488-8528.

DR. A. O. JAUGELIENĖ

Dantų gydytoja

 1410 Guy St. pirmas aukštas
 11-12 kambarys.

Tel. 932-6662; namu 737-9681.

Dr. V. GIRIUNIENĖ

Dantų gydytoja

 5330 L'Assomption Blvd.
 Tel. 255-3535.

ADVOKATAS

Suite 205

J.P. Miller, B.A., B.C.L.

 168 Notre Dame St. E.
 Tel: 866-2063; 866-2064.

NOTARAS

J. BERNOTAS, B.A., B.C.L.

 Sun Life Building
 Suite 2001
 Tel. 866-1359

JUOZAS GRAŽYS

KAILIŲ SIUVĖJAS

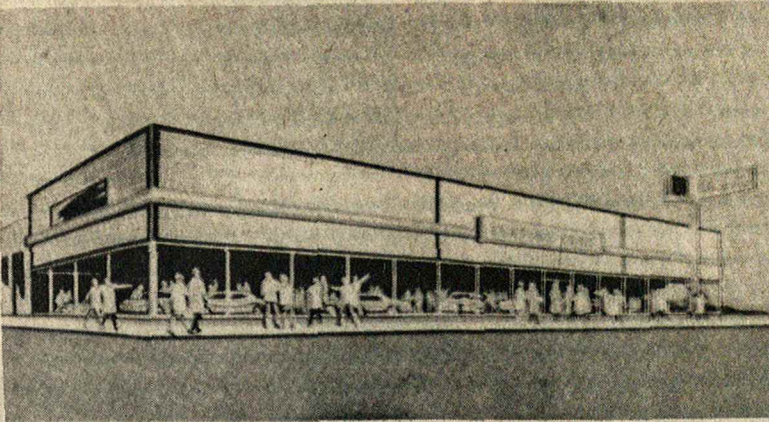
6396 Bannantyne Verdun, Montreal

 • Siuvu ir parduodu
 • Taisau ir remeliuoju
 • Vasaros laike saugojimas (Storage)
 Tel. 767-6183.

Keating FORD Sales Ltd

4475 Bannantyne Ave. Verdun, Qué.

1970 MODELIO PARDAVIMO SEZONAS ATIDARYMAS

 Trečiadienį, rugsėjo 17 d.
 5 val. P.P.

KEATING FORD NAUJUOSE NAMUOSE

Šiais metais naujojo sezono atidarymas įvyksta naujai perstatytose namuose, kuriuos matome paveiksle. Namai yra modernios išvaizdos ir vidaus patobulintais įrengimais ir todėl skiriasi nuo senųjų.

Montrealečiams lietuviams Keating Ford'o pardavimo įstaiga gerai žinoma, nes ten ilgus metus at sakingose pareigose dirba mūsų tautietis Leonas Gureckas, kurio dėka daugelis važinėja per jį pirktomis mašinomis. Naujo-1970 metų sezono atidarymo proga virš paminėta kompanija neįsisiuntinėjo individualių pakvietimų, bet per spaudą kviečia klientus su svečiais ir visus kitus lietuvius šį trečiadienį nuo 5 val. iki velios nakties dalyvauti naujųjų mašinų parodoje. Tuo pačiu metu bus vaišinami visi svečiai ir net bus dovanų paskirstymas. Tad nepraleiskite progos!

JOE'S BUTCHER & GROCERY

LAURINAITIS JUOZAS

TEL: 524-0209

1918 Frontenac Street, Montreal, P.Q.

PARDAVIMAS

Sveika! Imtimais parduodu pilnai veikiančią kolonijinių prekių krautuvę. Prie krautuvės yra įrengimas mėsai išdirbti į maisto gaminius - šviežias ir rūkytas dešras ir tt. Alui parduoti yra visi reikalingi leidimai (licence). Vietovė klientūrai labai gera, turinti keletos dešimčių metų įsisekejimą, o paskutiniaisiais metais dar pagerėjimą, nes prie pat požeminio "METRO" stoties. Pirkimo sąlygos geros pagal įvairiausių būdų susitarimą.

Skambinkite krautuvės telefonui 524-0209. Iš tolimesnių Kanados vietovių naudokite papiginta nakties meto tarifą - išsukdami savo telefoną 1-514-525-8971.

MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

MOKA UŽ:

 EINAMASIAS S-tos 5.0%
 ŠERUS (numatyta) 5.5%
 TERM.IND. 1 metams 7.25%
 TERM.IND. 2 " 7.75%
 TERM.IND. 3 " 7.75%

Nemokamas gyvybės draudimas iki \$2,000 šerų sumos.

ADRESAS: 1465 De Seve Street

Montreal 205, Qué.

TEL. 766-5827.

DUODA PASKOJAS:

 ASMENINIS iš 9%
 NEKILN. TURTO iš 9%
 Iškaitant gyvybės apdraudą iki \$10,000.

JAU IŠDUOTOS PASKOLOS iki termino lieka senomis palūkanomis (pradedant 6.5%).

KASOS VALANDOS: 1465 De Seve St., sekmadieniais nuo 10:30 iki 12:30 val. Darbo dienomis - nuo 10 iki 3 val. kasdien, išskiriant šeštadienį. Vakaraus - trečiadieniais ir penktadieniais nuo 7 iki 9 val.

3907 Rosemount Blvd., tel. 722-3545. Diena - penktadieniais nuo 1 iki 6 val. Vakaraus - pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais nuo 7 iki 9 val.

Sekmadieniais nedirbama vasara nuo birželio 15 d. iki rugsėjo 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.

APSIDRAUSK!

ADAMONIS INSURANCE AGENCY, INC.

GAISRAS - AUTOMOBILIAI - ATSAKOMYBĖ - GYVYBĖ

3907 A Rosemont Blvd.

TEL: Off.: 722-3545; Res. 256-5355

S-tos "Lite" nr. 752D

P. ADAMONIS

Chartered Insurance Broker

Su teise dirbti Quebec'o ir Ontario

PROVINCIJOSE

Sekr. M. Arlauskaitė, tel. 722-3986.

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd. DRAUDIMO AGENTŪRA 727-3120

6695 - 35th Avenue, Montreal, 409.

Albertas NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B. 727-3120.

Arvydas RUDZEVIČIUS, A.I.B. NAMU: 271-5758.

KOMERCINIO, PRIVATAUSTURTO, AUTOMOBILIŲ, ATSAKOMYBĖS, GYVYBĖS DRAUDIMAS

Keating FORD Sales Limited

TEL. 769-8831

 4475 BANNANTYNE AVE.,
 VERDUN, QUE.

 USED CARS
 1 year guarantee

Kreipkitės

LEO GURECKAS

Sales Manager's Assistant

Keating Ford lietuvių atstovas

769-8831,

Tel: namu 366-2548

